Ժ. ՏԱՐԻ 2725 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 24 ՄԵՀԵԱՆ 4385 2 ՄԱՐՏ 1893 26 ՇԱԲԱՆ 1310 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Կ. Պոլիս

درعليه‌ده غلطه‌ده آره‌ولك غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան [illegible]	150
» » Վեցամսեայ » »	75
» » Եռամսեայ » »	40
Օտար երկիրներ Տարեկան ֆրանք	56
» » Վեցամսեայ »	28
Ընտիր թուղթի վրայ [illegible] տպագր. Տարեկան Օսմ. Ոսկի	2
Գաւառաց [illegible] միօրինակ Ղրուշ	50

Խմբագրութեան ուղղուած նամակ կամ այլ գրութիւն ետ չի տրուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՄԱՐՏ 2/14 1893

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿԱՇԱՌՔԻ ԴԱՏՆ

Թէպէտ Հեռագիրն օրն օրին բաւական տեղեկութիւն բերաւ մեզ Կաշառքի Դատին մինչեւ շաբաթ օր տեղի ունեցած մասին վրայ, բայց երեկի սուրհանդակաւ առնուած փարիզեան լրագիրք դատին մանրամասն ատենագրութիւնը կը բերեն, յորմէ քանի մը հատուածներ կը քաղենք ստորեւ։

ՀԱՐՑԱՔՆՆՈՒԹԻՒՆ Պ. Շ. ՏԸ ԼԷՍԷՓՍԻ

Պ. Շ. տը Լէսէփս Բանամայի Ընկերութեան պատմութիւնն ընելով, Քորնէլիուս Հէրցի մասին ըսաւ. «Տքթ. Ք. Հէրց բարձր յարաբերութիւններ ունէր գիտական աշխարհի մէջ։ (Ծիծաղ ունկնդրաց մէջ։) Հայրս Գիտութեանց Ակադեմիոյ մէջ ճանչած էր զնա։ Բարձր յարաբերութիւններ կը տածէր, և շատ գործեր կ'ընէր, նաեւ լրագրաց մէջ։ Ո՛չ ոք անոր չափ շուտ հասած էր Պատուոյ Լեգէոնի բարձրագոյն կարգերուն։ Պ. Քլէմանսոյի թերթին (Լա Ժիւսթիս) դրամ հասցնողն ինք էր, և Պ. Քլէմանսօ այն ատեն յոյս ունէր նախարարապետ ըլլալու։ Ինձմէ 600 հազար ֆր. պահանջելով, յիշեց թէ մեծ ծառայութիւններ մատուցած է կառավարութեան, և կրնայ մեզ ալ օգտակար ըլլալ։ «Կը կասկածի՞ք իմ ազդեցութեանս վրայ։ Կը ճանչէ՞ք զՊ. Կրէվի։ —Ոչ անձամբ։— Հրաւիրուա՞ծ էք իր բնակարան։ —Երբեք։—Հետեւեալ օրն հրաւէր ստացայ Հանրապետութեան նախագահ Պ. Կրէվիէ։ Պ. Հէրցի հետ միասին գացինք Մոն-սու-Վօտրէ նախագահին ամարանոցն, և հոն համոզուեցայ, տեսնելով որ Հէրց իբրեւ տան բարեկամը կ'ընդունուէր։ Չուզեցի ինձ թշնամի ընել նախագահին բարեկամը։

Նախագահ.—Երբ 600 հազար ֆրանք տուիք Հէրցի, չխորհեցա՞ք թէ ջրանցքը բանալու համար տրուած էր ձեզ այս դրամ։

Շ.—1879ին շատ պարզօրէն գործի սկսանք. լրագրի, սեղանաւորական խմբակի բարա չտուինք. գործն ուղղակի ժողովրդին հասկցուցինք, ուղղակի ժողովրդէն դրամ խնդրեցինք, և ժողովուրդն ի՛նչ տուաւ մեզ. —30 միլիոն ֆր. միայն։ Երբ նորէն փոխառութիւն հանել պէտք եղաւ, մեզ եկան ըսին թէ ի՞նչ կ'ընէք, անանկ գործ կ'ըլլա՞յ։ 800 հազար ֆր. տալու էք Պ. Ժիռառտէնի, որ բոլոր թերթերուն մէջ իր ստորագրութեամբ մեզ դէմ կը գրէր, պէտք էր զայն և ուրիշները շահիլ, ապա թէ ո՛չ՝ բարայի երես չէինք տեսներ։ Ի՞նչ ընեմ, ժամանակիս սեղանաւորական բարքերն ե՞ս ստեղծեր եմ։ Ասով հանդերձ, մեր այս յաւելուածական ծախքեր պակաս եղան՝ բաղդատմամբ Պետութեան և մեծ հաստատութեանց ոմանց փոխառութեան ծախքերուն։

Պ. տը Լէսէփս մանրամասն կը պատմէ Պ. Պայհօյի դրամ շորթելուն պատմութիւնն, որ ծանօթ է մեր ընթերցողաց, քանի որ երկու շաբաթ յառաջ ընդարձակօրէն ի մէջ բերինք ընդհանուր Դատախազ Պ. Թանօնի ամբաստանագիրը Կաշառքի դատին առթիւ։ Պ. տը Լէսէփս կաշառք չի նկատեր այս դրամ, այլ «ինձմէ շորթեց, իմ վրայ ճնշելով անիրաւապէս ինձմէ առաւ» կ'ըսէ։

Լ.—Կը ճանչէի զՌէյնաք յորէ անտի երբ Բանամայի ջրանցքին արտօնութիւնը ձեռք բերելու համար օգնեց Պ. Պ. Պոնաբարդ Վիզի և Թիւռ զօրավարի։ Անկէ ի վեր գործին հետամուտ եղաւ, և ամեն փոխառութենէ շահաբաժին պահանջեց։ Իրեն դրամ տուինք որպէս ուրիշ շատ սեղանաւորներու և դրամատուներու։ Քրէտի Լիօնէի և Սօսիէթէ Ժէնէրալի նման մեծ հաստատութիւնք ունին շատ մը յաճախորդներ, որք այս կամ այն թուղթը գնելու համար անոնց խորհուրդէն դուրս չեն ելներ։ Եթէ այս դրամատունք ձեր կողմն են, ձեր թուղթերը կը քշեն իրենց յաճախորդներուն. ապա թէ ո՛չ՝ իրենց դռները կը գոցեն ձեր երեսին։ Անանկ ալ մասնաւոր սեղանաւորներ։ Վարժուած են ամեն փոխառութենէն շահաբաժին ընդունելու։ Ռէյնաք, կարեւոր հաստատութեան մը գլուխ, ամենէն աւելի կը պահանջէր։ Երկու միլիոն տուի իրեն։—«12 միլիոն պէտք է ինձ։ Ք. Հէրցի պիտի տամ։ Զարաչար կը ճնշէ կոր իմ վրայ։ Պէտք է ազատիմ այս մարդուն ձեռքէն» ըսաւ։ Ըսի թէ Հէրցի հետ իր գործեր ինձ չեն վերաբերիր։ «Ի՞նչու այսչափ կը վախնաս Հէրցէն։ Քեզ դէմ զէնքե՞ր ունի, և կը սպառնա՞յ քեզ, ըսի։ Եթէ խօսքդ մտիկ ընեմ և դրամ տամ քեզ, այն ատեն ալ մեր օձիքն պիտի փակչի։ Չեմ տա՛ր, չեմ տար։ Մարդը կը ճանչնամ, 12 միլիոն տաս, 12 միլիոն ալ կը պահանջէ, մինչեւ որ չապիկդ միայն մնայ։ Ա՛ն ալ կ'առնու, և կը հարկադրէ զքեզ ձեռքի վրայ քալելով Մատլէնէ մինչեւ Պասթիլ երթալ։ Իսկ ես սալայատակին վրայ կ'ուզեմ մնալ, ձեր անցնիլը տեսնելու։ (Ծիծաղ)։

Պ. ՏԸ ՖՐԷՍԻՆԷ

Լէսէփս կը մերժէ հինգ միլիոնն, և այն ատեն ահա կը սկսին միջամտել Ֆրէսինէ, Ֆլօքէ, Քլէմանսօ։ Այս քաղաքական մարդոց կատարած դերը Կաշառքի Դատին ամենէն շահեկան մասն է։

Լ.—Առտու մը պատերազմական նախարարի թիկնապահ մը եկաւ ըսել ինձ թէ Պ. տը Ֆրէսինէ զիս տեսնել կ'ուզէ։ Այս տեսակցութիւն տեղի ունեցաւ պարգեւաւոր փոխառութեան ծրագրին քուէարկման և ի հրապարակ հանման մէջտեղ, հինգ միլիոն ֆր.ի նոր գումարի մը առ Ռէյնաք վճարումէն յառաջ։ Յուլիս 12ին տեսայ զՊ. տը Ֆրէսինէ, 17ին վճարեցի առ Ռէյնաք։ «Իբրեւ նախարար չեմ խօսիր ձեզ, ըսաւ, այլ իբրեւ մին հանրապետական կուսակցութեան պետերէն։ Կը լսեմ որ Ռէյնաք դատ պիտի բանայ ձեզ դէմ։ Ցաւալի դատ մը կ'ըլլայ այս։ Ձեզմէ պահանջած գումարը չեմ գիտեր, և չեմ ուզեր գիտնալ։»—Ըսի. «Ռէյնաք և Հէրց մէկտեղ գործ ունին. չեմ գիտեր ինչ կապ ունին, բայց Բանամայի Ընկերութեան չի վերաբերիր Ռէյնաքի պարտքերը վճարել։»

Նախագահ.—Կը պնդէ՞ք թէ Պ. Քոր. Հէրցի վրայ խօսեր էք առ Պ. տը Ֆրէսինէ։

Լ. (հաստատապէս)—Այո՛, կը պնդեմ։

Ն.—Գիտէ՞ք որ ինք կ'ուրանայ։

Լ.—Ի՞նչ փոյթ, իմ ըսածս է ճշմարիտ։—Պ. տը Ֆրէսինէ շատ քաղաքավարութեամբ մինչեւ դուռն առաջնորդեց, ըսելով. «Ձեր գործն է ամփոփ կարգադրել։» Բայց Հէրց Գերմանիայէն հեռագիր ուղղեց մեզ՝ գործը կարգադրել պահանջելով՝ եթէ չէինք ուզեր որ մեր բարեկամ գտնուի դատարանի առջեւ։ Այս հեռագիրք մեզ չհասած Նախարարութեան կ'երթային. կարեւոր են իմ պաշտպանութեանս համար. կը պահանջեմ երեք ամիսէ ի վեր որ ներկայացուին ու չեն բերուիր։ Այն ժամանակի Նախարարութիւնն ահաբեկեցաւ, և անոր համար իրար անցան Ֆրէսինէ, Քլէմանսօ, Ֆլօքէ։ Իսկ ես Նախարարութեան պէտք ունէի Բանամայի գործն ի գլուխ հանելու համար։ Պարտաւոր էի ուրեմն աւելի մեծ շահաբաժին մը հանել Ռէյնաքի։ Համակերպեցայ։

Ն.—Ըսի՞ք թէ Պ. տը Ֆրէսինէ բարեկամաբար խօսեցաւ ձեզ և առանց պաշտօնական հանգամանքի։

Լ.—Ինձ խօսեցաւ իբրեւ «Հանրապետութեան պահապաններէն մին»։ Խօսակցութեան հետեւանքն այն եղաւ որ հինգ օր ետքն հինգ միլիոն ֆր. վճարեցի առ Ռէյնաք։

Պ. ՔԼԷՄԱՆՍՕ

Ժամանակ մը ետքը, Պ. Քլէմանսօ ևս իր քով կը հրաւիրէր զՊ. Շ. տը Լէսէփս։

Լ.—Թուականը թէեւ չեմ կրնար ճշդել, բայց հինգ միլիոնին վճարումէն ետքն էր։

Ն.—Այս անգամ աւելի բան մը չվճարեցի՞ք առ Ռէյնաք։

Լ.—Ոչինչ։ Բայց Պ. Քլէմանսօ սանկ մարդ մը չէր։ Փափաք մը կը յայտնէր ինձ։ Եթէ հաստատ կեցած չըլլայի այս անգամ, անշուշտ Բանամայի Վարչ. Խորհուրդէն կը խնդրէի որ նորէն դրամ տանք առ Ռէյնաք։ Բայց Պ. Քլէմանսօ ևս չպնդեց։ Իմ այցելութիւնս առ Պ. տը Ֆրէսինէ՝ անբաւական արդիւնք մը յառաջ բերած էր Ռէյնաքի մասին։ Իմ այցելութիւնս առ Պ. Քլէմանսօ՝ ժխտական արդիւնք տուաւ։

Պ. ՖԼՕՔԷ

Լ.—Այն ատեն տեսնելով որ ինձմէ բան չելներ այլ եւս, կանչեցին հայրս, եւ ներքին գործոց պաշտօնարանէն հեռաձայնով լուր եկաւ զՊ. Ֆլօքէ (նախարարապետ) տեսնելու։ Ես հօրս հետ գացի։ Պ. Ֆլօքէ նոյն բանն ըսաւ ինչ որ Ֆրէսինէ և Քլէմանսօ։ Ըսի թէ բարա շորթելու հնարք է այս, իրենք թերեւս չգիտեն, բայց ինչ ինչ հեռագրեր իրենց միտքը բացած չե՞ն արդեօք։—«Այո՛, գիտեմ որ հեռագրեր կան», ըսաւ Ֆլօքէ, որուն պարզեցի կացութիւնն, և Ռէյնաքի անարդար պահանջումները։ Ֆլօքէ զայրագին գոչեց. «Ձեր տեղն ըլլայի, ես ալ ձեզ պէս կ'ընէի։»—Ռէյնաք մեզմէ առած բարաներով իր [illegible] անոր հետ։ Ի՞նչպէս կրնայի գիտնալ։

Ն.—Բայց հաշիւ կուտայ եղեր ձեզ։ Ի՞նչ կը ցուցնէ այս նամակ. «Ամեն հաշիւ վճարեցի, և մասամբ Քոր. Հէրցի»։

Լ.—Չեմ առած անանկ նամակ։

Ն.—Բայց իր նամակատետրին մէջ գտնուեցաւ։

Լ.—Ցրուած կրնայ ըլլալ։ Մեզմէ բարա շորթելու համար հնարք չմնաց որ ի գործ չդնէր։

ԱՐԹՈՆ

Լ.—Արթոն մեզ յանձնարարեցաւ Պ. Նաքէի կողմէ, իբրեւ գործակալ հրանիւթոց արհեստական և առեւտրական ընկերութեան մը, և հետս Բանամա գացած միջոցին ըսաւ թէ իր ընկերութեան անդամակցող երեսփոխանք համակիր են մեր գործին, բայց սահանադրով ջրանցք կ'ուզեն, զի այս կերպ շինութեանց մէջ հրանիւթ աւելի կը գործածուի և իրենց ընկերութեան ապրանքը կը քշուի։ Գիտէի այն ժամանակ թէ Արթոն Ռէյնաքի միջնորդն էր Խորհրդարանի անդամոց քով։

Ն.—Բայց այն ատենէն Պ. Ֆէլիքս Ֆօռ կ'ըսէր Երեսփ. ժողովոյ յանձնախմբին մէջ. «Բանամայի Ընկերութիւնը խուլ կերպիւ կը գործէ։ Մարդ ձգած է մէջտեղ՝ երեսփոխանաց քուէն շահելու համար։»

Լ.—(Աղաղակելով)—Երբե՛ք, երբեք չփորձեցի կաշառել Խորհրդարանն և կը սպառնամ որ այդ բանն ինձ դէմ ապացուցանեն։

Ընդհ. Դատ.—Կը յիշէ՞ք որ նամակ գրած էիք առ Պ. Լըվասէօռ կաճառորդն, Բանամայի Ընկերութեան հիմնադրի բաժին առաջարկելով անոր։

Պ. Պարպու.—Աղէ՛կ։ Հիմակ ալ Պ. տը Լէսէփս կ'ամբաստանուի Ֆրանսական կաճառն (Ինստիտիւ) կաշառելուն համար, հէ՞։ (Ծիծաղ։)

Պ. ՖԼՕՔԷԻ 300,000 ՖՐ.Ը

Լ.—Պ. Լըվասէօռ շատ նշանաւոր տեղեկագիր մը յօրինած էր Բանամայի ջրանցքին հաւանական հասոյթին վրայ, նախնական քննութեանց միջոցին։ Երկու տարի ետքն երբ Ընկերութիւնը կազմակերպեցաւ, իրեն քաղաքավարութիւն մ'ընել ուզեցի։ Իրմէ սպասելիք մը չունէի։ Ինք մերժեց։ Ասիկա պատիւ կը բերէ իրեն, բայց չի ջախջախեր զմեզ։ Բայց ասիկա ինձ կը յիշեցնէ ուրիշ քաղաքավարութիւն մը զոր 1888ին ապրիլ ամսուն ըրի, պարգեւաւոր փոխառութեան քուէարկումէն յառաջ, երբ Արթոն եկաւ ըսաւ ինձ թէ Նախարարութիւնը պուլանժէական պայքարին համար դրամի պէտք ունի, և Պ. Ֆլօքէ կը խնդրէ որ իր ցոյց տալիք լրագիրներուն 300 հազար ֆր. տամ։ Մտածած չըլլալով Պայհօյի ըրածն, ըսի Արթոնի որ նախարարապետը թող ինձ խօսի։ Հետեւեալ օրը Պ. Ֆլօքէ զիս կանչեց, յայտնեց թէ Բանամայի Ընկերութենէն որպիսի ծառայութիւն մը կը խնդրէ, բայց թէ ես ազատ եմ բոլորովին, և եթէ մերժեմ իսկ, ինք Բանամայի Ընկերութեան հետ չպիտի ա[illegible] քաղաքավար մարդու մը այնչափ քաղաքավարութեամբ խնդրած մէկ ծառայութիւնը մերժել իմ քաղաքավարութեանս չվայլեցուցի (Ծիծաղ)։ «Կ'աշխատիմ գոհացնել զձեզ» ըսի։—Արթոնի ձեռամբ տեղեկութիւն կուտա՞ք ինձ, ըսաւ։—Այո՛։ Եւ Արթոն յանուն նախարարապետին նշանակեց այն լրագիրներ որոց վճարեցինք ինչուան 300,000 ֆր.։

Ն.—Պարգեւաւոր փոխառութեան ծրագրին քուէարկումէն յառա՞ջ եղաւ այս ամեն բան։

Լ.—Այո՛։

Ն.—Տեսէ՛ք Պ. Ֆլօքէ ինչ կ'ըսէ։

Հօս վերջացաւ Ա. նիստը։

ԹԷՆ

Բ. (*)

Թէն, հաւասարապէս հմուտ ֆրանսական և անգլիական գրականութեանց, ո՛չ միայն իր երկրին այլ և Անգլիոյ մէջ մեծ համարում շահեցաւ, և 1871 ամրան Օքսֆորտի Համալսարանը զինք հրաւիրեց ֆրանսական գրականութեան վրայ կարգ մը հրապարակախօսութիւններ ընելու Համալսարանին մէջ։ Թէն հաւանեցաւ. իր հրապարակային դասախօսութիւնք մեծ յաջողութիւն ունեցան, և անգլ. Համալսարանն Իրաւագիտութեան Վարդապետի պատուակալ տիտղոսն և աստիճանը տուաւ իրեն։ Թէն այս առթիւ պատեհութիւն ունեցաւ Անգլիան և Անգլիացիներն աւելի մօտէն ճանչելու, և քիչ ետքն հրատարակեց իր Notes sur l'Angleterre յոյժ շահեկան գիրքն Անգլիոյ վրայ, զոր Անգլիացիներն աղէկ ճանչնալ եւ Ֆրանսացւոց հետ բաղդատել ուզող ամեն ոք պէտք է կարդայ։ Այս գործին մէջ Թէն՝ իբրեւ ճշմարիտ իմաստասէր՝ չի ցուցներ անձուկ ոգին զոր Ֆրանսացի հրապարակագրաց մեծագոյն մասը կ'արտայայտէ Անգլիացւոց վրայ խօսած ժամանակ, զորս աւելի կը հեգնեն քան կը ճանչեն իրօք։ Թէն նաեւ չի վարանիր այլ և այլ նկատմամբք անգլ. բնաւորութեան և սովորութեանց գերազանցութիւնն հռչակել Ֆրանսականին վրայ. շատ կը գնահատէ մանաւանդ Անգլիացւոց ստացած բարոյական և ֆիզիքական կրթութիւնն, որով ֆիզիքապէս և բարոյապէս առողջ, տոկուն և վստահելի մարդիկ ըլլալու կը պատրաստուին։ Թէնի այս գիրքն ուրիշ առաւելութիւն մը կը ներկայացնէ որ վէպի մը պէս դիւրին կը կարդացուի, և իր աւելի խոշոր հատորներուն գիտական ծանրութիւնը չունի։

1874ին Ակադեմիան քննադատ Թէնէ նախամեծար դասեց հոգեպաշտ իմաստասէրն Քարօ։ Բայց շատ չանցած Թէն սիրելին եղաւ նոյն Ակադեմականաց որք իր քննական ոգիէն կը վախնային. զի ժամանակակից Ֆրանսայի Ծագումներուն վրայ պատմական իմաստասիրութեան ամենակարեւոր հեղինակութեան մը առաջին հատորն հրատարակեց, որով կը քննէ 1789-93ի դէպքերը, կը նշաւակէ և կը պախարակէ գործուած ծայրայեղութիւններն, և արմատական տարրին իբրեւ խուժ պաշտած կարգ մը անուններն կը գետնահարէ, ո՛չ թէ վիճաբանողի յախուռն եռանդով, այլ իմաստասէրի կատարեալ պաղարիւնութեամբ, [illegible] մեթոտն ի կիր առնելով զոր իր նախորդ գրուածոց մէջ պարզած էր։ Արմատականք ուրախացեր էին առաջներն, երբ Թէն պահպանողական տարրին հաճելի աւանդութիւններ հերքած էր, և հիմա պահպանողականք կ'ուրախանային. զի միեւնոյն գրութեամբ Թէն կը հերքէր Թիէռի, Միշլէի և ուրիշ ժողովրդական պատմիչներու իբրեւ կրօնային հաւատալեաց կարգ անցուցած կարգ մը յիշատակները Ֆրանսական ժամանակակից պատմութեան դիւցազնական շրջանին վրայ։ Նաբոլէոնի Առաջնոյ բնաւորութիւնն ու գործունէութիւնը մանաւանդ Թէն շատ աննպաստ կերպիւ կը նկարագրէր։ Թէնի այս քանի մը հատոր գործ, որ դեռ ամբողջացուցած չէր, (կարելի է որ մնացեալ մասին ձեռագիրն իր մահէն ետքն հրատարակի,) աննկարագրելի աղմուկ յարոյց Ֆրանսայի գրական և քաղաքական ակմբոց մէջ։ Բայց Ակադեմիան կազմող և ըստ մեծագոյն մասին արմատական տարրին հակառակ գտնուող գրական կուսակցութիւնը մեծապէս գոհ մնաց, և փութաց 1878ին Ակադեմիոյ անդամ ընտրել զՊ. Թէն։ Հոն Պ. Թէն մեծ ազդեցութիւն ի գործ դնել սկսաւ. ընտրութեանց մէջ իր խորհրդին ամենէն աւելի կ'անսային միւս ակադեմականք։ Օրինակի համար, Պ. Թէն էր որ ընտրել տուաւ զՍիւլլի-Բրուտոմ, իմաստասէր բանաստեղծն, և իր ազդեցութեամբ ընտրեցան Պ. տը Վոկիւէ և Պ. Լավիս։ Թէեւ իր ճիւղ տարբեր էր, բայց ինք ա՛յս տեսակ միտքերէ կ'ախորժէր, բանաստեղծական ըլլան թէ պատմական կամ քննադատական։ Ֆիզիքական գիտութեան մեթոտը ի կիր արկեալ մտքին և մարդկային ընկերութեան քննութեան համար, ա՛յս էր իր մտքին ամենէն աւելի հաճելի եղած գործողութիւնը, թէեւ փայլուն և ստեղծիչ հանճարի արտայայտութիւններն անկեղծապէս կը գնահատէր։ Օրինակի համար, կը սիրէր զՌընան, թէեւ իր պատմական և քննական մեթոտ տարբեր էր, կը սքանչանար Բօլ Պուրժէի իր աշակերտին վրայ, և ֆրանսացի պատկերհաններուն մէջ ամենէն աւելի կը սիրէր զՊոնա, որ իր կենդանագիրն յօրինեց կարծես իր իսկ ոճով,—ճիշդ, յար և նման, կենդանի, բայց խիստ գծերով և չոր։ Միւս կողմէ, կ'ատէր Զօլան, ու մինչեւ վերջն հակառակեցաւ անոր ընտրութեան իբրեւ անդամ Ակադեմիոյ։ Իր երիտասարդութեան մէջ Զօլա չունէր Թէնէ աւելի համակրող և քաջալերող բարեկամ, իր մեծ խորհրդատուն էր Թէն, և Զօլա շատ օգտուած էր անոր դասերէն ու վարդապետութիւններէն։ Բայց երբ Զօլայական գործն որոշ գոյն ստացաւ, դէմ դարձաւ Թէն։ Իրենց մէջ քաղաքավարական յարաբերութիւնք անվթար մնացին. բայց ա՛լ համամիտ չէին գրականութեան մէջ, և Զօլա գիտէր թէ Ակադեմիոյ մէջ իր հակառակորդաց գլուխը կը գտնուէր ազատամիտն Թէն։ Զօլա յանուն ճշմարտութեան և յանուն իրականութեան կը խօսէր. Դարուս մէջ ո՛ր մէկ Ֆրանսացի գիտնա-

---

(*).—Շար. և վերջ երեկի թիւէն։

ԹԵՐԹՕՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի (93)

Է. ՌԻՇՊՈՒՐԳ ԵՒ Է. ԼԻՑԷՆ

ԲԱՐԻԶԻ ԴԻՒՑԱԶՆՈՒՀԻՔ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ
ՀՐԵՇՏԱԿ ԵՒ ՍԱՏԱՆԱՅ

Միայն իմացաւ թէ բաց ի այն ապարանքէն ուր կը բնակէր և որուն տէրն էր, վաճառման օրինաւոր պայմանագրի մը համաձայն, Սիսդա գիւղային տուն մը ունէր ի Պէօզվալ, տեսակ մը շատ փառաւոր ամարանոց, որուն արժէքը երեսուն հազար ֆրանքը չէր անցներ սակայն։

Արդ, եթէ ցոփուհին անշարժ կալուածներ չունէր, ունենալու էր շարժուն գոյքեր։ Բայց այս մասին նօտարը չկրցաւ բան մը իմանալ։

Սիսդայի գնումները կրնային գաղտնի միջնորդի մը ձեռքով կատարուած ըլլալ, կամ թէ իր գործակալը կրնար հրաման ընդունած ըլլալ որ բացարձակ լռութիւն պահէ։

Ինչ ալ ըլլայ, Նօտարը ամենեւին չի կրցաւ նշան մը գտնել այն գումարներուն գործածութեանը զորս ընդունած ըլլալու էր գեղանի Անգլուհին։

Իր նմաններուն մեծագոյն մասին պէս Սիսդա՞ն ալ ուրեմն օրն օրին կ'ապրէր, վատնելով իր դրամը այն չափով որով կ'ընդունէր։

Վարպետ Միշօ նախ կարծեց թէ կրնայ ընդունիլ այս ենթադրութիւնը, զոր կատարելապէս հաստատել կը թուէր մանկամարդ աղջկան շլացուցիչ պերճանքը։

Բայց, իրողութիւններու վրայ հիմնուած պարզ պատճառաբանութենէ մը անմիջապէս հասկցաւ թէ կը սխալէր։

Արդարեւ, Կասթոն, զերծ մնալու համար իր Նօտարին քարոզներէն՝ որքան ալ յարգելի ըլլան, սովորութիւն ըրած էր իր կառագործին, գոհարավաճառին և Սիսթային ուրիշ հայթայթիչներուն պարտամուրհակները իր սեղանաւորին վճարել տալ։

Երբ մեծագումար դրամի պէտք ունենար, կոմսը ծախել կուտար բերողին վճարելի թուղթեր, սեղանաւորին ձգելով, որ ունէր իր փոխանորդագիրը, ամեն բան կարգադրելու հոգն։

Այս կարգադրութենէն կը հետեւէր թէ բաց ի այն գումարէն զոր կոմսը կուտար Սիսդային, կը վճարէր նաեւ անոր ծախսերուն կարեւոր մասը։ Մանկամարդ կինը միայն իր տունին ծախսերը կ'ընէր։

Արդ, նօտարը դիւրաւ կրցաւ գնահատել ծախքը։ Սիսդա ունէր երկու ձի, երկու կառք, կառապան մը, սպասեակ մը, խոհարար մը, իր սենեկապանուհին և Էլիզապէթը, ընդ ամենը հինգ ծառայ։

Իր տեղեկութիւններէն նօտարը կրցաւ գիտնալ մօտ ի մօտոյ ամեն ինչ որ կ'անցնէր կը դառնար տունին մէջ։

Իմացաւ թէ տիկին տը Հօթֆօր շատ բարի էր իր ծառաներուն նկատմամբ, որոց հետ աղէկ կը վարուէր, լաւ կը վճարէր անոնց և թէ, կը բաւէ որ յարգէին զինք պէտք եղածին պէս, դիւրաւ գոհ կ'ըլլար, տան ներքին բոլոր հոգը Ճէննիին և Էլիզապէթին ձգելով։

Կրցաւ նաեւ լիուլի տեղեկութիւններ առնել մանկամարդ կնոջ վրայ, ամփոփելով շատերու ըսածներն անոր մասին։

Անոր դասակարգի ծանօթ վիճակը, անոր կեանքն ամենէն տարօրինակ կեանքերէն մին էր։ Երբեք գայթակղութիւն մը յառաջ չէր եկած անոր անունին շուրջը։ Եթէ խօսեցնել կուտար իր վրայ, պատճառն այն էր որ կը սքանչանային իր վայելչութեան և գեղեցկութեան վրայ։ Բնաւ անուանարկ կին մը չէր տեսներ. ընկերութեան լաւագոյն մարդիկը կ'ընդունէր։ Եթէ այս վերջնոց շատերը պարտաւոր ըրած էին անոր, յայտնի եղած էր թէ ժամանակնին պարապը վատնած էին։

Երբեք չար չէր խօսէր մարդու վրայ և դիւրազգածութիւն չգրգռելու ընտիր ճաշակն ունէր։

Ողորմածասէր էր և շատ կը կարեկցէր դժբախտներու. թշուառ կին մը երբեք չէր դիմեր անոր ի զուր։

Թեմին երէցը և շրջանակին բարեգործական հաստատութիւնն իրեն ղրկած ըլլալով աղքատներուն շրջաբերականը, մանկամարդ աղջիկը փութացած էր պատասխանել այդ կրկնակ կոչումին։

Վերջապէս, տիկին տը Հօթֆօր, նկատուելով իբր երեւոյթ մը կամ բարձր ընկերութեան մէկ տարօրինակութիւնը, տեսակ մը բարի համբաւ կը վայելէր։

Այս ամենն ապացուցուց վարպետ Միշօյին թէ քիչ հասարակ կնոջ մը հետ գործ պիտի ունենար և թէ յաջողելու համար անոր մօտ, իր բոլոր ճարտարութիւնը պիտի գործածէր և կոչում ընէր անոր բաւանդակ անձնուիրութեան՝ Ռօսթան ընտանիքին համար։

Պ. Միշօ երբեք մօտէն չէր տեսած Սիսդան. բայց շատ անգամ նշմարած էր զայն Անտառն ու Թատրոնը։ Սակայն գեղանի մանկամարդ կնոջ հետ յարաբերութեան մտնելու առիթները չէին պակսած իրեն։

Շատ անգամներ Ռօսթան կոմսը փափագ յայտնած էր իրեն՝ տարփուհին ներկայացնելու զինքը, և ամեն անգամ Կասթոն զարմանալի ընդդիմութեան մը հանդիպած էր նօտարին կողմէ։

Օր մը, չկրցաւ ինքզինքն իսկ զսպել և ըսաւ նօտարին հեգնօրէն.

—Կ'երեւայ թէ գեղեցիկ կիները կը վախցունեն քեզի, շիտակը տիկին Միշօ շատ երջանիկ կին մըն է։

Նօտարը սարսուռ մը ունեցաւ։

Կասթոն, առանց միտքէն անցնելու, ըսած էր իրեն՝ Սիսդան տեսնել մերժելուն շարժառիթը։

Առանց բոլորովին վախ ունենալու տիկին տը Հօթֆօրի գեղեցիկ աչուըներէն, Պ. Միշօի զգուշաւորութիւնը թելադրուած էր ծայրայեղ խոհեմութենէ մը։

Վարպետ Միշօ այն ատեն քառասունըութ տարու էր։ Յուրտ, ծանր, կարգապաշտ մարդ մըն էր եւ, հետեւապէս, շատ գործնական։

Կանուխէն իր հօր գրասենեակը մտած, որուն խստութիւնն անդրդուելի էր, պարտաւորեցաւ իր սիրտին մէջ փակել այն թափերն և ըղձանքներն որք իրաւամբ կը պատկանին զուարթ երիտասարդութեան։

Քսան տարու եղած ատենը, էրիկ մարդ մը չէր արդէն, ճշմարիտ այլ կենդանի պարութեայ։

Հօրը կողմէ ընտրուած կնոջ մը հետ ամուսնացաւ, զոր երեք անգամ միայն տեսած էր։ Անկից ետքը ինքնաբերաբար ապրեցաւ գոգցես։ Կարծած էր թէ հայրութեան պարտականութիւններուն և վայելքներուն մէջ պիտի գտնէր մէկ մասն այն արբշռութիւններուն որք խոյս տուած էին իրմէ. բայց տիկին Միշօ ամուլ մնաց։ Ասկից զատ հիւանդոտ և դաժան բնաւորութիւն մը ունեցաւ։ Այս պայմաններուն մէջ, կինը չէր կրնար իր ամուսնոյն սէրը գրաւել. Պ. Միշօ ուրիշ բան չտեսաւ անոր վրայ եթէ ոչ դրամօժիտը զոր անիկա հետը բերած էր։

Ոչ մէկ առտնին գոհունակութիւն, ոչ մէկ ուրախութիւն չունենալով, Պ. Միշօ, չկրելու համար ընկերութեան փորձութիւնները, դիմադրելու համար վտանգաւոր հրապոյրներու, ծայրայեղ աշխատութեան մը տուաւ ինքզինքը. իր գործին համար և իր գրասենեակին մէջ ապրեցաւ, ինչպէս նաեւ իր յաճախորդներուն համար, որոց շահերը կը պաշտպանէր վայրագ խստութեամբ։

Մնաց որ իր ուղղամտութիւնն անաղարտ էր։

Վեհանձն, շռայլութենէ և պերճասիրութենէ խորշող, իր ժամերուն յարգը գիտցող, ինքն իրեն և քիչ մըն ալ ուրիշներուն համար խստաբարոյ, յոյժ լաւ համբաւ մը կը վայելէր։

Ճարտար իրաւագէտ, մտացի և մեծ սիրահար երաժշտութեան, իր ժամանակը կը նուիրէր աշխատութեան և թատրոնի։

Ֆիզիքապէս չոր, նիհար, անկիւնաւոր մարդ մըն էր, որ, իր արտայայտիչ գլուխով կը յիշեցնէր կարգ մը մենակեացներ որք զրկումներու կ'ենթարկեն անձերնին։ Ճակատը բաց էր, արտակարկառ, աչքերը կկոցեալ, այտերը խորունկցած. շուրթերը՝ դիմքին միւս մասերուն հետ անհամաձայն, խոշոր էին, գրեթէ ծիրանեգոյն։

Բարձրահասակ էր և միշտ շիտակ ու ցից կը կենար։

Յարաժամ սեւազգեստ և ճերմակ փողկապով, բանի յարգանք կը ներշնչէր։ Քիչ կը խօսէր։ Ձայնը հաստատ էր, բայց խօսուածքը դանդաղ և զգուշաւոր, իբր թէ վախնար իր ներքին տպաւորութիւնները մերկացնելէ։

Արդ, Պ. Միշօյի սիրտին խորը շատ թաքուն գաղտնիք մը կար։ Դժբախտը կը սիրէր Սիսդան. եռանդագին կը սիրէր զայն, անխորհուրդ սիրով մը, զոր հազիւ կը համարձակէր ինքն ինքզինքին խոստովանիլ։

Այս անյոյս և անմիտ սիրոյ աղէտալի կերպով տիրած էր վրան չարիքի մը պէս։

Առաջին անգամ որ տեսաւ Սիսդան Իտալիէն թատրոնն, օթեակի մէջ, խորհրդաւոր զօրութեամբ մը դէպ անոր ձգտում մը զգաց։ Անմիջապէս փնտռեց անոր հանդիպելու առիթները, բայց միանգամայն վախնալով անոր շատ մօտենալու։

(Շարունակելի)

կան կամ գրագէտ Թէնի չափ պաշտօն տուած էր ճշմարտութեան և իրականութեան։ Բայց Թէն կը գտնէր թէ Զօլայականութեան մէջ ճշմարտութեան և իրականութեան անուանք շատ հեղ պատրուակ կ'ըլլան մտքի այն տեսակ արտադրութիւններ ընելու որոյմէ ո՛չ ճշմարտութիւնը բան մը կը շահի ո՛չ հասարակութիւնն։ Եւ յետոյ, ֆրանսական, անգլիական և գերմանական գրականութեանց ամենէն պատուական հիւթերովը սնած ուռճացած միտք, Թէն տեսակ մը ազնուականի բարձրութեան հասած էր, ուր իրեն շատ ծանր կուգային գրական կարգ մը գռեհկութիւններ։ Ռընան եւս, այսպէս յղկուած այն միտք, գրական ճաշակի մասին համամիտ էր Թէնի հետ, և երբ կ'ըսենք թէ ասոնց հետ Ժիւլ Սիմոնի նման ուրիշ ջոջ ակադեմական մը իւր քուէն զլացաւ Զօլայի, կը հասկնանք թէ այս պատուական գլուխներ գրական ո՛րպիսի փափուկ ճաշակի և պարկեշտ ոճի տաճար մը դարձուցած էին Ակադեմիոյ գմբեթաւոր յարկը։

Թէն քաղաքական գործերու խելք չէր յոգնեցներ։ Քաղաքական կամ ուրիշ փառասիրութիւն և շահախնդրութիւն գլխովին անծանօթ էին իւր պարզ և պարկեշտ բնաւորութեան։ Միշտ իւր գիրքերով և իւր ուսումնասիրութեամբք կը պարապէր։ Հեղինակ։ Բայց անկեղծապէս ընդունած էր Հանրապետութիւնն, և անոր յարատեւութեան փափաքող էր։ Ամենէն աւելի կը հաւնէր Անգլիոյ կառավարական դրութեան և Անգլիացւոց քաղաքական առաքինութիւններուն։ Բայց թէ՛ Անգլիոյ, թէ Ֆրանսայի ապագայն մթին կը տեսնէր ինչ ինչ նկատումներով։ Ֆրանսական բնաւորութեան երերուն և յարափոփոխ վիճակէն կը վախնար․ և Եւրոպիոյ այլ և այլ կողմն ընկերվարական վարդապետութեանց ծաւալումը վտանգաւոր կը գտնէր։ Լաւատես մը չէր։

1868ին ամուսնացեալ երեւելի ճարտարապետի մը աղջկան հետ, Պ․ Թէն կը թողու այրի մը և երկու չափահաս զաւակներ, մին մանչ, միւսն աղջիկ։ Բողոքական էր աւելի քան կաթոլիկ։ Իւր զաւակաց բողոքական կրօնային կրթութիւն տալ տուած էր, և իւր վերջին կամքին համեմատ, Ֆրանսայի բողոքական կղերը կատարեց իւր յուղարկաւորութիւն, որուն ներկայ էին ամենէն նշանաւոր անուանք ֆրանսական գիտութեանց, դպրութեանց ու գեղարուեստից մէջ, ինչպէս նաեւ նախարարներ, զօրավարներ, և լն. և լն․ ի Սավուա պիտի թաղուի։ Բողոքական հովիւ Հօլառ դամբանականին մէջ յիշեցուց թէ Քրիստոնէութեան բարոյական ոյժը կը ճանչէր և կը հաւատէր Թէն։ Թէև հանգուցելոյն նախնեաց վրայ տեղեկութիւն չկայ, զի Ռընանէ բոլորովին տարբեր՝ Թէն բնաւ չէր ուզեր որ իւր ընտանեկան պարագայից և իւր անձնական հանգամանաց վրայ խօսուէր, բայց ինքն իսկ ծանուցած է առթիւ մը թէ իւր մամերէն մին (հօր կամ մօր մայրն) Անգլուհի մ'էր, ի Պուլոնեա հաստատեալ։

Ք.

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԼՈՒՐԵՐ

Խառն ժողովն ի նիստ պիտի գումարի վաղը ի խորհրդարանի Ղալաթիոյ։ Նոյնպէս Ուսումնական ու Տնտեսական Խորհուրդները։

Մինաս էֆէնտի Ծալեան, որ Ուսումնական Խորհրդոյ կողմէ քննիչ կարգուած է Նիկոմիդիոյ վարժարանաց, վաղը Նիկոմիդիա պիտի ուղեւորի։ Ծալեան էֆէնտի հարկ եղած քննութիւնները կատարելով արդիւնքը պիտի տեղեկագրէ Ուսումնական Խորհրդոյ։

Թիֆլիզէն կը գրեն մեզ փետրվար 4 թուականաւ, թէ 1893 տարւոյ մէջ Մշակի հրատարակման խնդիրը կարգադրուելու վրայ է։ Հրատարակութեան իրաւունքը տրուած է տիկին Մարիամ Մելիք—Աղամալեանցին, որուն կը մնան նաեւ հանգուցեալ Պ․ Գրիգոր Արծրունիի շարժական ստացուածքը, որ ընդամէնը 1000 րուբլի է գնահատուած։ Դատարանն օրինաւոր նկատելով Պ․ Արծրունիի կտակը, հաստատեր է զայն։

Մշակը տակաւին չի հրատարակուիր, թերթին պատասխանատու—խմբագիրը որոշուած չըլլալուն պատճառաւ։ Այս պաշտօնին համար տիկին Աղամալեանցին և խմբագրական մասնաժողովին կողմէ կովկասեան կառավարչութեան ներկայացուած ընտրելիներուն մէջ կը գտնուի նաեւ Պ․ Համբարձում Առաքելեան։ Ուրիշ ընտրելիներ ալ կան, ինչպէս Պ․ Ալեքսանդր Բաղդասար (որ արքունի ծառայութեան մէջ կը գտնուի) և Պ․ Ստեփաննոս Մալխասեանց (Ներսէսեան դպրոցի հայկաբանութեան ուսուցիչը), բայց լուր կայ թէ կառավարութիւնը վաւերացուցեր է Պ․ Համբարձում Առաքելեանի ընտրութիւնն իբր խմբագիր Մշակի, հանգուցեալ Պ․ Արծրունիի տեղ։ Այս օրինական ձեւակերպութեան կատարումէն յետոյ, պիտի վերսկսի հրատարակուիլ Մշակը որ յունուարէն ի վեր դադրած է։

Վաղամեռիկ Արմենակ Արամեանի յուղարկաւորութեան տխուր հանդէսը կատարուեցաւ այս առաւօտ Բերայի Ս․ Երրորդութեան եկեղեցւոյն մէջ, նախագահութեամբ Գեր․ Գրիգորիս եպիսկոպոս Ալեաթճեանի որ խօսեցաւ դամբանականը։

Եկեղեցական արարողութիւններէն ետք, երբ դուրս հանուեցաւ դագաղը, բազմաթիւ պսակներով ծածկուած, Սիմոն էֆէնտի Գաբամաճեան եկեղեցւոյ բակին մէջ արտայայտ դամբանական մը արտասանեց իւր հանգուցեալ սանի յիշատակին։ Ապա, դագաղը մեռելակիր կառքով փոխադրուեցաւ Խորհէ-Գաբուի գերեզմանատունն ուր հետեւեցան բազմաթիւ յուղարկաւորաց մէկ մասն։

Հանգուցելոյն վշտահար հայրն ու եղբայրն, այս անակնկալ աղէտէն ընկճեալ և հիւանդ, անկողնոյ կը ծառայեն։

Ինչպէս որ Պաշտօնակաց մէջ արդէն ծանուցուեցաւ, Վեհ. Սուլթանը բարեհաճած Սանիյէի երկրորդ աստիճան շնորհել Արտաքին գործոց նախարարութեան իրաւագէտ խորհրդականաց Սենեակին քարտուղար-խմբագիր Քէրէստէճեան Պօղոս էֆէնտիին, որ ուսուցչական ասպարէզին մէջ ևս ծանօթ է պետական և ազգային վարժարանաց մէջ իր արդիւնաւոր պաշտօնավարութեամբը և ատենադպրութեամբ Ուսումնական խորհրդոյ։

Վերջին օրերս, Վեհ․ Սուլթանին կողմէ Բարիզի ծանօթ բժիշկներէ ոմանց շնորհուած պատուանշանաց շարքին մէջ՝ բարիզեան թերթերը մասնաւոր կերպիւ կը [illegible] զմպահատան բժիշկ Տոքթ․ Մինրան Քէմհաճեան էֆէնտիին որ երրորդ կարգի Օսմանիէ պատուանշանի արժանացած է։

ԱԶԴ․—Հրատարակուեցաւ ՀԱՆԴԷՍ ԱՄՍՕՐԵԱՅԻ Մարտի թիւը, մատենագրական, պատմական, լեզուաբանական, հնախօսական, արուեստագիտական, քաղաքական եւ այլ յօդուածներու պարունակութեամբ։ ՀԱՆԴԷՍԻ բաժանորդագրուիլ փափաքողները պէտք է դիմեն վաճառման կեդրոնատեղին ԲԻՒԶԱՆԴԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆԸ Ղալաթիա Սեղբոս խան, թիւ 3։ Բաժանորդագինն է Փր․ 10 —Ձեռքէ կը ծախուի հատը 5 դահեկանի։

Վերջին լուրեր

Ի ԿԱՅՍ․ ՊԱԼԱՏ․ — Բարձր․ Սպարապետն և Ներքին գործոց Վսեմ․ Նախարարն երէկ կայս․ պալատ երթալով ստացան Վեհ․ Սուլթանի հրամանները։

Ի Բ․ ԴՈՒՌՆ․—Ռուսական, հելլենական ու պարսկական դեսպանք երէկ Բ․ Դուռն երթալով տեսակցեցան Բարձր․ Մեծ-Եպարքոսին, Արտաքին գործոց Վսեմ․ Նախարարին և Վսեմ․ խորհրդականին հետ։

ՄԱԼԻՅԷԻ պաշտօնատան մէջ երէկ յանձնաժողով մը ի նիստ գումարուեցաւ ընդ․ նախագահութեամբ Ելմտական Վսեմ․ Նախարարին և ելմտական գործոց վրայ խորհրդակցեցաւ։ Յանձնաժողովը կը կազմէին ելմտական ժողովոյ նախագահ Իպրահիմ էֆէնտի, Բէժիի գօմիսեր Նուրի էֆէնտի, Ելմտական նախարարութեան իրաւագէտ խորհրդական Բէֆիք պէյ, Բէժիի տնօրէն Պ․ Ֆօսի, Թէնպաքիի Բէժիի տնօրէն Զօկէյ դերկոմս և այլք։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ տարեգլխոյն առթիւ երէկ ոչխարներ զենուեցան մայրաքաղաքիս մաքսատանց մէջ և բարեմաղթութիւնք եղան վասն կենաց Վեհ․ Սուլթանին։

Մաքսային վերատեսչութեան պաշտօնատան մէջ ևս այդ հանդէսներ կատարուելէ յետոյ, հացկերոյթ մը տրուեցաւ գլխաւոր պաշտօնէից, և բարեմաղթութիւնք եղան վասն կենաց Վեհ․ Սուլթանին։

Ցաւարտ հացկերոյթին՝ մաքսային վերատեսուչ Վսեմ․ Հասան Ֆէհմի փաշա կայս․ պալատ գնաց ի շնորհակալութիւն։

ՆԱՅՑ․ ՀՈԳԱԾՈՒԹԻՒՆ․—Վեհ․ Սուլթանն հրամայած է որ գարնան մօտենալուն պատճառաւ Թուրքիոյ ամեն կողմերն ամենախիստ զգուշութիւններ ըլլան առողջապահական կանոնաց գործադրութեանը համար, որպէսզի երկիրն ամեն տեսակ հիւանդութիւններէ զերծ մնայ։ Ձեռնհաս իշխանութիւնն այս առթիւ հարկ եղած հրահանգները տուած է որոց որ անկ է։

ԹԷՊԷ ՊԱՇԻ ճարտարապետներուն դատն աւարտեցաւ երէկ։ Դատարանն իւր որոշումը հաղորդեց, որով Թէմէսքէ՝ Պատժական օրինաց 182 րդ․ յօդուածին տրամադրութեան համաձայն մէկ տարուան բանտարկութեան դատապարտուեցաւ։ Մավրօքորտաթօ՝ հանրային իրաւանց դատէն անպարտ արձակուեցաւ, միայն թէ անձնական դատախազք եթէ արեան գին պահանջեն, ազատ են Շէրիի դատարանաց դիմելու։ Ֆրանչէսքօ և Միխալ ազատ արձակուեցան։

Դատարանը հարկ չտեսաւ վիրաբուժական ծախուց մասին որոշում մը տալու, որովհետեւ վիրաւորեալք, շնորհիւ Վեհ. Սուլթանին, դարմանուած էին Եըլտըզի կայս․ պալատան շրջակայ հիւանդանոցին մէջ։

ԲԷԺԻՆ․—Օսմ․ Ծխախոտի Բէժիի վարչութիւնը այս օրերս 20,000 ոսկի վճարած է Մալիէին, ի հաշիւ կայս․ կառավարութեան բաժին եղող յաւելուածական հասոյթից։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ․— Քարբերդի կուսակալութիւնը փետրվար 28 թուականաւ հեռագրած է Ներքին գործոց նախարարութեան թէ այս կիրակի իրիկուն Մալաթիոյ մէջ յաջորդաբար երեք անգամ երկրաշարժի սաստիկ ցնցմունք զգացուելով, նախապէս վնասուած մէկ քանի շէնքեր փլեր են։ Հիւսնիմանսուր ղրկուած քննիչ պաշտօնեայներէ մին վերադառնալով տեղեկագրած է թէ 19 գիւղերու մէջ 200 տուներ փլչելով, տասնինը մարդեր մեռեր և եօթը մարդեր վիրաւորուեր են։ Յորդահոս անընդհատ անձրեւներէ վնասուած տուներու մեծ մասը փլչելու վրայ է։ Միւս գիւղերը ղրկուած քննիչ պաշտօնեայք չեն կրցած վերադառնալ, որովհետեւ ճամբաները ձիւնով ծածկուած, անձրեւի առատութենէն գետերը յորդած և շատ մը կամուրջներ փլած ըլլալով, երթեւեկութիւնք դադրած են։

—Հինգշաբթի և շաբաթ օրերը Այտընի Տենիզլի գաւառին մէջ մէկ քանի անգամներ երկրաշարժի ցնցմունք զգացուած են, սակայն ո և է վնաս չէ պատահած։ Նոյնպէս ի Գարաաղաճ եւ ի Սէրայքէօյ։

—Ադրիանուպոլսոյ մէջ հանգանակութեան ձեռնարկուած է ի նպաստ Մալաթիոյ երկրաշարժէն աղէտելոց։

ԿՈՎՈՒ ԿԱԹ․—Այս աւուր թուրք լրագրաց մէջ հրատարակեալ Պաշտօնական զեկոյց մը կը ծանուցանէ թէ քաղաքային բժշկական և հանրային առողջապահական ժողովն նկատելով որ այս միջոցիս կովերու կաթերուն մէջ առողջութեան վնասող ախտ մը նշմարուած և գիտական կերպիւ հաստատուած է, որոշած է որ ընդհանրապէս կովի կաթն առանց եռացնելու չծախուի։

ՄԱՔՍԱՏՈՒՐՔԻ ՋՆՋՈՒՄ․—Նախարարաց Խորհրդոյ որոշմամբ, որ վաւերացած է կայս․ Իրատէով, տեղական ցորեններէ և ալիւրներէ առնուած ներքին մաքսատուրքը ջնջուած է։ Այս որոշում երէկուընէ սկսած է գործադրուիլ։

ԿՐԹԱԿԱՆ Նախարարութեան վարչական ու հաշուական գործառնութիւնները քննելու համար, կայս․ Իրատէի մը համաձայն, յանձնաժողով մը կազմուած է։ Այս յանձնաժողովոյ քննութեանը յանձնուած խնդիրը, կ'ըսէ Սապահ, երկու մասի կը վերաբերի, մին՝ քննել վարչական գործառնութեանց դէմ եղած բողոքներն, և միւսն ալ հաշուական գործառնութեանց կանոնաւորման մասին եղած առաջարկութիւնները։ Յանձնաժողովը նախ և առաջ սկսած է քննել հաշուական գործառնութեանց վերաբերեալ մասն եւ նկատողութեան առած է Մէարիֆի հաշուականներէ Ալի էֆէնտիի կողմէ մատուցեալ ծրագիրը։ Ալի էֆէնտի յանձնաժողովին հրաւիրուելով՝ հարկ դատուած կէտերու վրայ բացատրութիւններ առնուած են իրմէ։

Ի ՏՐԷԶՏԱ գումարելի առողջապահական համաժողովին օսմանեան պատուիրակ կարգուած են կայս․ Պալատան քիմիագէտ Պօնկօվսքի փաշա, Առողջապահական ժողովոյ անդամ Վիթալիս էֆէնտի և գնդապետ Նուրի պէյ, որք երէկ իրիկուան Տրէզտա ուղեւորեցան եւրոպական կառախումբով։

ՎԵՆԵՏԻԿԻ մէջ գումարեալ առողջապահական համաժողովոյ որոշմանց նկատմամբ կայս․ կառավարութիւնը վերապահումներ ըրած էր։ Սապահ կ'իմանայ թէ բոլոր տէրութիւնք ընդունած ըլլալով այդ վերապահումները, մայրաքաղաքիս օտար տէրութեանց դեսպանք պաշտօնապէս հաղորդած են Արտաքին գործոց նախարարութեան։

ԹԻՒՆԷԼԻ ընկերութիւնը խնդրեր է Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութենէն որ 50 տարւոյ համար երկարէ իր մենաշնորհի պայմանաժամը։ Ի փոխարէն, ընկերութիւնն յանձն կ'առնու իր ծախքով կարգ մը շէնքեր կառուցանել ի Բերա և ի Ղալաթիա, որք պիտի նպաստեն այդ երկու արուարձանաց բարեզարդութեան։ Յիշեալ շէնքերու հասոյթից մէկ մասը պիտի յատկացուի կայս․ կառավարութեան։

Այս առաջարկ, Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան կողմէ քննուելէ ետք, Բարձր․ Մեծ-Եպարքոսին մատուցուած է, Պետական Խորհուրդին յղուելու համար։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ դեսպանատան մատրան մէջ երէկ առաւօտ պաշտօն կատարուեցաւ ի հանգիստ հոգւոյ հանգուցեալ Աղէքսանդր Բ․ կայսեր, որոյ մահուան տարեդարձն էր։ Սոյն արարողութեան ներկայ գտնուեցաւ նաեւ Յունաց Պատրիարքական փոխանորդ Տ․ Կոստանդինոս։

Այս առաւօտ նոյն մատրան մէջ հանդիսաւոր բարեմաղթութիւնք կատարուեցան Ռուսիոյ արդի կայսեր գահակալութեան տարեդարձին առթիւ։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ նախարարութիւնն այսօր պիտի սկսի մէկ մէկ ամսաթոշակ վճարել կառավարական բոլոր պաշտօնէից։

ԳԱՂԹԱԿԱՆՔ․— Անցեալ 1308 տարւոյ մարտի սկիզբէն մինչեւ փետր․ի վերջը Պուլկարիայէն, Արեւելեան Ռումելիէն, Ռումանիայէն, Պոսնիէէն, Պաթումէն, Տաղըսթանէն, Խրիմէն, Թըրհալաէն և կովկասէն մայրաքաղաքս եկած են 3024 տուներ 13,778 գաղթականներ, որոց մէջ կան 491 տուներ 2163 հրեայ գաղթականներ։ Այդ գաղթականաց՝ 2683 տուներէ բաղկացեալ 12398 հոգին ղրկուած են Պրուսայի, Գօնիաի, Էնկիւրիի, Գասթամունիի, Այտընի, Ատանաի, Սէլանիկի, Տրապիզոնի և Ադրիանուպոլսոյ նահանգները։ Այդ հաշւով մայրաքաղաքս մնացած 1380 գաղթականներէ 1267ը իրենց ապրուստը հայթայթելու կարող ըլլալով մայրաքաղաքիս մէջ հաստատուած են։ Մնացեալ 113 գաղթականաց 81ը յայտարարած ըլլալով որ Կ․ Պոլսոյ մէջ պիտի հաստատուին՝ իրենց նկատմամբ քննութիւնք կը կատարուին, իսկ 32ն ալ ի մօտոյ գաւառները պիտի ղրկուին։

ԲԱՂԻՇԻ Կինճ գաւառին և Գուլպ ու Ծապաղջուր գաւառակաց մէջ, կայս․ Իրատէի մը համաձայն հաստատեալ նախնական դատարանաց բացումէն երէկ տեղի ունենալով բարեմաղթութիւնք եղեր են վասն կենաց Վեհ․ Սուլթանին։

[illegible] գիշեր, Ունգափանի առջեւ խարսխած նաւու մը մէջ աշխատող Հասան անուն գործաւոր մը նաւուն վարի յարկն ինկնալով մեռաւ։

ՕՍՄԱՆԵԱՆ հիւպատոսարանաց մէջ, կայս․ Իրատէի մը համաձայն, դրոշմաթուղթ պիտի փակցուի վաւերանալիք պաշտօնագրոց վրայ։

ԹՂԹԱՏԱՐ․— Երզնկայէն ի Գօզիճան և Կարինէն ի Բզի շաբաթը մէկ անգամ թղթատարական պայուսակներու փոխանակութեան սկսուած է։

ԿԱՐՆՈՅ ոստիկանապետ Ճէմալ պէյ Վան փոխադրուած և իրեն յաջորդած է, Վանայ ոստիկանապետ Քեազիմ էֆէնտի։

ԴԵՍՊԱՆԱԿԱՆ ՄԱՐՄԻՆ․—Մայրաքաղաքիս պելճիքական դեսպան Պ․ Հուրիքսի հասած հեռագիր մը կը հաղորդէ նմա թէ Լիւքսէմպուրկի մեծ դքսութեան մօտ դեսպան անուանուեր է Պ․ տ'Արօքյի տեղ, որ մեռաւ երկու ամիս առաջ։ Այս տեղափոխութիւն տեղի ունեցած է ի խնդրոյ Պ․ Հուրիքսի՛ որ 35 տարի օտար երկիրներու մէջ պաշտօնավարելէ ետք, կը փափաքի կարելի եղածին չափ մօտենալ իւր ծննդավայրին։ Հաւանաբար իրեն պիտի յաջորդէ ի Կ․ Պոլիս, Ծարօնի պելճիքական դեսպան Պ․ Նէյթ։

—Ֆրանսական դեսպան Պ․ Քամպօն կիրակի գիշեր հացկերոյթ մը տուաւ որուն ներկայ էին պարսկական դեսպան Միրզա Խասասուլլահ խան, սերպիական դեսպան զօրավար Սավա Կրուիչ, Սըր Էտկար Վինսընդ և Լէտի Վինսընդ, սերպիական դեսպանատան առաջին թարգման Թէվֆիք էֆէնտի և այլ հրաւիրեալք։

—Ռուսական դեսպանատան քարտուղարներէն Պ․ Ալեքսիս Լէվօվիճ երէկ առաւօտ մայրաքաղաքս հասաւ Օտեսայէն։

—Գերմանական դեսպան Ռատօլէն Ռատօլինսքի իշխանը շաբթուս մէջ հացկերոյթ մը և ցայգահանդէս մը պիտի տայ։

—Յունաստանի թագաւորը Ս․ Փրկչի պատուանշանին երկրորդ աստիճանը նուիրած է մայրաքաղաքիս հելլենական դեսպանատան առաջին քարտուղար Պ․ Զալաքօսթայի։

ՏԷՏԷ ԱՂԱՃԻ Շահինլէր գիւղին մէջ ոչխարաց ծաղկախտ երեւան ելած ըլլալով, 25 ոչխարներ զոհ գնացեր և հարիւր ոչխարներ ալ վարակուեր են։ Կիւմիւլճինէի մէջ եւս միեւնոյն հիւանդութիւնը ծագած է։

ԱՅՏԸՆԻ կուսակալ Ապտիւրրահման փաշա երէկ Զմիւռնիայէն Այտըն ուղեւորեր է քննական պտոյտ մը կատարելու համար։

ԱՆՏԱՌԱՑ, հանքաց և երկրագործութեան նախարար Սէլիմ Մէլհամէ էֆէնտիի կողմէ՝ երկրագործութեան նկատմամբ Բ․ Դրան մատուցեալ ծրագիրը կը քննուի Պետական Խորհրդոյ օրէնսդիր ճիւղին մէջ։

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ ԵՒ ԹԱՏՐՈՆ

Վաղը գիշեր, ձայնական և գործիական Նուագահանդէս մը տեղի պիտի ունենայ ի Սամաթիա, Հայ Կաթոլիկեանց Միսրոպեան վարժարանի սրահին մէջ, ի նպաստ այդ կրթական հաստատութեան։ Նուագահանդէսը բաժնուած է երկու մասի, և յայտագիրը կը պարունակէ ծանօթ նուագայօրինողներու երաժշտական հատուածները զորս պիտի երգեն ու նուագեն Պ․ Պ․ Պէնչի, Բէօսէյեան և Զըրչի։ Վարժարանին երգեցիկ խումբն, առաջնորդութեամբ Պ․ Քասթրիօթօպուլոյի, պիտի մասնակցի նուագահանդէսին։ Մուտքի տոմսի գինն է մէկ մէճիտ։ Հանդէսը պիտի սկսի գիշերուան ժամ 2ին։

* * *

Ֆասուլեաճեան էֆէնտիի Թուրք-Հայ դերասանական խումբն այս գիշեր Շահզատէ Պաշըի Օսմանիէ թատրոնին մէջ պիտի ներկայացնէ, թուրքերէն լեզուաւ, ՄԱՌԻ ՍԻՄՈՆ, թատերգութիւն 5 արարուածով, և ծիծաղաշարժ զաւեշտ մը։ Օր․ Բէկօ երգ մը պիտի երգէ ներկայացումէն վերջ։ Սովորական գներ։

* * *

Պ․ Բլօսիսի ֆրանսական խումբն այս գիշեր պիտի ներկայացնէ ի Վէնտի, Ամառ Գիշերուան մը Երազը (Le songe d'une nuit d'été) օբէռա-գօմիք երեք արարուածով, երաժշտութիւն Ամպրուազ Թօմաի։ Պ․ ՏԷՐԷՄՍ պիտի կատարէ Վիլիէմի դերը, Օր․ Վիօլէ՝ Էլիզապէթը և Օր․ Պէնաթի՝ Օլիվայի դերը։

* * *

Թօնքօրտիայի իտալական խումբը՝ կը պատրաստուի ներկայացնել․․․ ՖԱԼՍԹԱՖը, Վէռտիի նոր օբէռան։ Մանրադիտական ներկայացում մը, որ չենք գիտեր թէ ո՛ր աստիճան գաղափար մը պիտի կրնայ տալ այդ երաժշտական հոյակապ գործին վրայ։

* * *

Թուռնիէռ կրկէսին ներկայացմանց կը մասնակցի, այս գիշերուընէ սկսեալ, Տանէզի խումբը։ Վաղը գիշեր, շքեղ ներկայացում ի նպաստ Օր․ Թէրէզ Թուռնիէռի։

Ա Զ Դ

ԶՄԻՒՌՆԻՈՅ ՀԱՄԻՏԻՅԷ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿ․

Յառաջիկայ մարտ 15/27ին երկուշաբթի կէս օրէն յետոյ ժամ 2ին Ռ․ Ն․ Զմիւռնիոյ Համիտիէ շոգենաւային ընկերութեան տարեկան ընդհանուր ժողովը պիտի գումարի ընկերութեան գրասենեակը։ Հրաւիրեալ են օսմանեան հպատակ եւ առ նուազն հինգ բաժնեթուղթ ունեցող անձինք ներկայ գտնուելու․ կը խնդրուի սակայն գումարման օրէն առաջ ունեցած բաժնեթուղթերը ներքին կանոնագրոյն 25 եւ 27րդ յօդուածոց տրամադրութեան համեմատ ընկերութեան գրասենեակը ներկայացնելով արժանագրել տալ։ Զմիւռնիայէն դուրս գտնուող բաժնետերաց դիւրութիւն մը ընծայելու համար կը հրաւիրուին իրենց բաժնեթուղթերը օսմ․ դրամատան մասնաճիւղերուն յանձնել եւ քանակութիւնն ու թիւերը պարունակող ընկալագիր մը ստանալով յղել Զմիւռնիա այն անձերուն զորս իրենց փոխանորդ կ'ուզեն կարգել ընդհանուր ժողովոյն մէջ։

Նախագահ Համիտիյէ շոգ․ ընկ․
Տնօրէն խորհրդոյն
ՍՏԵՓԱՆ ՍՊԱՐԹԱԼԵԱՆ

484 1—3

ՀԵՌԱԳԻՐ

ՓԱՐԻԶ․ —Պ․ Պրիսոն խորհրդարանական յանձնաժողովոյ ատենապետութենէն հրաժարիլ հարկադրուած էր վիրաբուժական ծանր գործողութիւն մը կրելուն պատճառաւ միայն, բայց և այնպէս յանձնաժողովն որոշեց ատենապետ պահել զինք։

—Օրուան մեծ խնդիրը ռուս կառավարութեան որոշումն է թէ առայժմ ռուսական նաւախումբը չգայ Մանշի ֆրանսական նաւահանգիստ մը, ի փոխադարձութիւն Քրոնշդատի այցելութեան։ Ռուս կառավարութիւնը կ'ըսէ թէ նաւերն հազիւ քանի մը շաբաթէն պատրաստ կրնան ըլլալ, և անկէ ետքը պէտք է շիտակ Ամերիկա երթան Շիքակոյի Արուեստահանդէսին առթիւ ըլլալիք նաւահանդէսին մասնակցելու։ Բայց իրօք, Ռուսիա չուզեր Ֆրանսայի երեսփոխանական ընտրութիւններէն քիչ յառաջ նաւախումբ մը ղրկելով՝ ընտրողաց գաղափարին վրայ ազդելու և օրուան նախարարութիւնը նպաստաւորելու երեւոյթ ունենալ։ Շիքակոյէ վերադարձին, ռուսական նաւք պիտի հանգչին Ֆրանսա, եթէ ընտրութիւնք վերջացեր են, և եթէ անոնց արդիւնքն այսպիսի այցելութեան մը հակառակ չէ։

ՆԻՒ ԵՈՐՔ․ — Պ․ Քլիվլէնտ քննիչ յանձնախումբ մը պիտի կարգէ, որ Հավայի պիտի երթայ, և կղզեխմբին առժամանակեայ վարչութիւնը, տեղացի Թագուհւոյն ներկայացուցիչներն և ամեն շահակից կողմերը լսելէն ետքը միայն Ամերիկայի կառավարութիւնը պէտք եղած որոշումը պիտի տայ։

ՊՐՈՒՍԷԼ․ —Պելճիոյ Երեսփ․ ժողովոյն մէջ Պ․ Հէնրիք պաշտպանելով անխտիր ընտրողութեան իրաւունքը, կը գովէր Ֆրանսայի ընտրական դրութիւնն, երբ աջակողմեան կարեւոր անդամներէն մին Պ․ Վէօստ՝ ընդմիջելով պոռաց․ «Պանամայի խօսքն ըրէ՛ք»։ Ժողովը խանդավառեցաւ, բայց Պ․ Հէնրիք խօսքը շարունակելով, Ֆրանսական վարչութեան գովեստ ըրաւ, ժողովականաց մէկ մասին կողմէ ծափահարուելով։

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՓԱՐԻԶ, 13 Մարտ․ — Պ․ Պուրժուա պնդած ըլլալով իւր հրաժարականին վրայ, դատական նախարարութիւնն առժամապէս յանձնուեցաւ առ Պ․ Տըվէլ, արտաքին գործոց նախարար։

—Ապահովութեան նախկին պետ Պ․ Սուանուրիի կողմէ իւր հարցաքննութեան մասին Տիկին Քօթիւի տուած վկայութեան վրայ, Երեսփ․ ժողովը լսելով նախարարութիւնը, 228ի դէմ 297 քուէով վստահութիւն յայտնեց։ Պ․ Պուրժուա յայտնեց Երեսփ․ ժողովոյ և Ծերակուտական Ատենի առջև թէ ինք ամենեւին պաշտօն տուած չէր Պ․ Սուանուրիի՝ սպառնալիքներ կամ խոստումներ ընելու տիկին Քօթիւի։ Պ․ Սուանուրի եւս հրաժարեցաւ բանտերու տնօրէնի պաշտօնէն։

—Պ․ Պրիսոն կը պնդէ իւր հրաժարականին վրայ, իւր ֆիզիքական վիճակին ծանրութեան պատճառաւ։

ԳԱՀԻՐԷ․ —Նախարարապետ Րիազ փաշայի որդի Մահմուտ Րիազ փաշա Ներքին գործոց նախարարութեան խորհրդական կարգեցաւ փոխանակ Շուքրի փաշայի, որ Սուէզի ջրանցքին կառավարիչ անուանեցաւ։

Սակարան

ՂԱԼԱԹԻԱ, 2 Մարտ

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ

3 ամիս Լոնտրայի վրայ		110 ⅛
3 » Փարիզի		22 75

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՔՕՆՍՕԼԻՏԷ

Երէկ երեկոյ գոց․ Միաց․ Դ․ Սէրի	Գ.Կ.	24 39
Բերայի մէջ	»	— —
Առաւօտուն բացուեցաւ	„	24 02
Կէս օրին	„	24 03½
Թահվիլաթը Օսմանիէ երէկ երեկոյ		— —
» » ժամ 5ին		— —

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ

Փոխառ․ Միւն	Սէրի	55 50
»	»	32 75
»	Գ.Կ.	24 22

ԲԱԺՆԵԹՈՒՂԹՔ

Սօսիէթէ Ժէնէրալ	Անգլ․ Լր․	5 12
Քրէտի Ժէնէրալ	»	7 38
Պանք տը Քօնս․	»	4 30
Սօս․ Շանմ է Վօյէօր	»	4 28
Բէժի	Օսմ․ Ոսկի	16 39
Թրամուէյ	» »	597 ½
Օսմ․Ապահովագր․Ընկ․		— —

Բումելիի երկաթուղի	Փր․	92 ¼
Բաժնեթուղթ Լաւրիոնի		63

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

ՓԱՐԻԶ, 13 Մարտ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %		97 47
» » 4 ½ %		105 90
Օսմանեան քօնսօլիտէ Սէրի Դ.		21 72
Օսմ. մաքս. արժեթուղթ		473 75
Բրիօրիթէ Թիւրք (1890)	Գ.Կ.	444 32
Օսմանեան Երկաթուղի		95 175
» Բէժիի բաժնեթուղթ		382 50
Պանք Օթօման		583 75
Քրէտի Լիօնէ		772 50
Իտալական Ռանթ 5 %		92 50
Եգիպտական միացեալ		503 43
Չէք Լոնտրայի վրայ		25 163
Օսմանիէ (Օսմանեան քօնսօլիտէ)	Դ.Կ.	383 73

ԼՈՆՏՐԱ, 13

Անգլ․ քօնսօլիտէ		98 06
Օսմ․ » Սէրի Դ.		22 68
» » » Ա.		55 50
» » » Բ.		32 75
» » » Գ.		22 25
Օսմ․ փոխառութիւն 1871		99
Փոխառութիւն 1877 (Տէֆանս Լօն)		96
Պանք Օթօման		13 25
Այտընի երկաթուղի		17 37
Դասսապայի երկաթուղի		45
Եգիպտական միացեալ (Ունիֆիյէ)		99 75
» առանձ․(բրիվիլէժիէ) 1890		— —
Տօմանիալ (փոխառ․ Թուչիւո)		104 25
Փոխանակութիւն Փարիզի վրայ		25 324

ՎԻԷՆՆԱ, 13

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ		121 40
» Փարիզի	»	48 15
Օսմանեան Բէժիի բաժնեթուղթ		179 50
» Երկաթուղի		49 30

ՊԵՐԼԻՆ, 13

Օսմանեան Երկաթուղի		93 20
Օսմ․ Բէժի		— —
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ		20 335
» Փարիզի	»	80 95

ՈՐՈՇՄՈՒՆՔ ՍԻՆՈԴԻ

Ս․ Էջմիածնայ Արարատ ամսագրի յունուարի թիւէն քաղուած․

Սինոդը Ղազախեցի Արզար քհն․ Ցարուխեանի և Բաթումի ժողովրդականաց խնդրագիրները ուղարկելով Տփխիսի Ս․ Գէորգ եկեղեցու միաբան Յովհաննէս քհն․ Մարտիրոսեանցին, հրամայեց նորան անյապաղ գնալ Բաթում, յիշեալ խնդրագրերի մէջ գծած բողոքների յօդուածները քննել և արդարութեամբ երեւան հանել Կոստանդին քահանայի մասին բողոքներն, ու քննութեան արդիւնքը ճանապարհի ծախուց ցուցակի հետ ներկայացնել Սինոդին, այս մասին տեղեկացնելով Տփղիսի Հայոց Կոնսիստորիային, պատուիրեց փոխարինաբար տալ յիշեալ Յովհաննէս քհն․ին վիճակային արդիւնքից ըստ հաւասարութեան ճանապարհածախս, որը քննութիւնից յետոյ կը պահանջուի յանցաւորից։

—Երեւանի Հայոց վիճակային կոնսիստորիայի յայտարարութեանց համեմատ Սինոդը հրամայեց թոյլ տալ մտնել ամուսնութեան խնամէական հինգերորդ աստիճանի, Գորիսեցի Սեդրակ Բալայեանին Կասինկայ Զիֆֆուղար Բէգեանցի հետ, Արամուսցի Նիկողայոս Ալլահվէրդեանին Աշխէն Ոսկանեանի հետ, Ջանֆիդացի Մեսրովբ Սահակեանին Կալինիկէ Աւետեանի հետ, Թմբուլցի Սողոմոն մահտեսի Շահրազեանին Ուլանիայ տէր Ստեփանեանի հետ, Ուլիա-Նորաշէնցի Յակովբ Գէորգեանին Ծովլար Մկրտչեանի հետ, Եարմէցի Նիկոլայ Ստեփաննոսեանին Գիւլի Յակոբեանցի հետ․ Տփխիսի կոնսիստորիայի յայտարարութեան համեմատ Ս․ Խաչ քաղաքացի Զաքար տէր Մովսէսեանցին Խորովիդուխտ Ալեքսանեանի հետ․ և Ղարաբաղի կոնսիստորիայի յայտարարութեանց համեմատ Ստեփան տէր Սարգսեանցին Աննա Զաքարեան Բէկխեանցի հետ, Նախեցի այրի Խաչի Գրիգորեան Մերանեանցին՝ այրի Թագուհի Յովհաննիսեանցի հետ, Սղնախ գիւղացի Յակովբ Մովսիսեանին Անուշ Ջանիեանցի հետ, Շուշեցի Համբարձում ժամհարեանցին Մարիամ Հայրապետեանի հետ։

—Սինոդը հրամայեց ուղարկել բոլոր վանքերի վանահայրներին ժապաւինած տումարներ 1893 թուի ելեւմտից համար, պատուիրելով նոցա գրել ստացած տումարների մէջ վանքի ամեն տեսակ մուտք և ծախսը Սինոդից շատ անգամ տուած հրահանգների համաձայն․ կազմել ելեւմտական համառօտ ցուցակ մատուցանելու վիճակային կոնսիստորիաներին մինչեւ 1894 թուի յունուարի 10ը, իսկ տումարները ուղարկել Սինոդին քննելու։

—Սինոդը հրամայեց պատուիրել Ղարաբաղի Հայոց վիճակային կոնսիստորիային թոյլ տալ Շուշեցի Մարգարիտ [illegible]—Բիրխեանցին մտնել նոր ամուսնութիւն, որովհետեւ նորա այր Մկրտիչ Ստեփանեան մեղադրուած լինելով իւր մօր սպանման գործի մէջ, տասն և հինգ տարով դատապարտուած է տաժանակիր աշխատանքի և մշտական բնակութեան Սիբիրիայում։

—Սինոդը պատուիրեց Տփխիսի կոնսիստորիայի Նախանդամ Արժ․ Անանիա վարդապետ Համզասպեանցին նախագահել Ներսիսեան Հոգեւոր դպրոցի Հոգաբարձական ժողովներին, քանի չէ նշանակուած վիճակին առաջնորդ։

—Սինոդը վերադարձնելով Բեսարաբիոյ և Նոր-Նախիջեւանի Հայոց կոնսիստորիայի 1891 թուի ելեւմտից տումարները, պատուիրեց բացատրութիւն տալ հաշիւների մէջ եղած թերութեանց մասին յօդուած առ յօդուած, որոնք եղած են արտաքոյ սահմանուած ծախսից և առանց Սինոդի գիտութեան. 1893 թուից կարճել Ատենադպրի տարեկան կառքի վարձ մի հարիւր րուբլին, և ներկայացնել Սինոդին այս մասին հանգուցեալ կաթուղիկոսի այն մակագրութիւնը, որով թոյլ է տալիս այդպիսի ծախսեր անելու։

—Արժ. Մակար Ծ. վարդապետ Բարխուդարեանցին Սինոդը արձակեց փոխանորդութեան պաշտօնից և նշանակեց Ղարաբաղի վիճակի Ամարաս վանքի վանահայր։

—Ս. Էջմիածնի վանական վարչութեան յայտարարութեան համաձայն Սինոդը հրամայեց Մայր Աթոռի գանձապահին տալ միաբանների սենեակների նոր շինութեան ծախուց համար 1850 րուբլի, որ անցեալ ամիսներում ստացած գումարի հետ կանէ 37850 րուբլի. Եւ 167 թ. յայտարարութեան համաձայն՝ Մայր Աթոռի և Ճեմարանի դեկտեմբեր ամսի ծախուց համար 10,000 րուբլի, որը տասն և մէկ ամսուայ ընթացքում՝ ստացած 94,000 րուբլու հետ կանէ 104,000 րուբլի։

—Սինոդն՝ ի նկատի առնելով Տփղիսի նահանգական քննիչ Տրագնիչեւի և Նորին Ամենապատուութեան Տէր Ցեղապահի նշանակած քննիչ մասնաժողովի Տփխիսում պատահած անցեալ Յունուարի 6-ին աղէտի քննութեան գործերը, հրամայեց արձակել Տփխիսի կոնսիստորիայի անդամութեան պաշտօնից Ղեւոնդ աւագ քհնյ. Խարազեանցին և Գէորգ քհնյ. Գալստեանցին, դադարացնելով նաև քահանայագործութիւնից իբրև մեղադրեալներ, մինչև այս գործի աւարտումն դատարանում։

—Նոր Նախիջևանի և Բեսարաբիոյ հոգևոր կառավարիչ Գեր. Գրիգոր եպս. Աղափիրեանցի յայտարարութեան համեմատ Սինոդը պատուիրեց նոյն թեմի կոնսիստորիային՝ Միքայել Շալամեանցին կարգել սպասաւոր Պետերբուրգի Հայոց եկեղեցւոյ և նորա անունը մուծանել ի շարս թեմի հոգևորականների։

—Սինոդը Մկրտիչ վարդապետ տէր Թադէոսեանին վանահայր Արգեազու Ս. Խաչ վանքին՝ պատուիրեց, իւր խոստման համաձայն սկսել կարևոր նորոգութիւնները—ծածկել Ս. Խաչ վանքի տանիքը թիթեղով, սպիտակացնել եկեղեցին ներսից, իսկ դրսից վայելուչ գոյնով ներկել, խախտուած տեղերը նորոգել, անյարմար և անպիտան սենեակները քանդել և նորերը շինել, վանքի եկամուտից միայն 600 րուբլի ամի ամի ուղարկել Էջմիածին, իսկ Հմայեակ վարդապետ տէր Ցարութիւնեանին կարգել վանահայր Ս. Ստեփաննոսի (Կարմիր վանք)։ Կարմիր վանքի վանահայր Թադէոս Աբեղայ Առուծեանցին վանահայր Դարաշամբի Ս. Ստեփաննոս Նախավկայի։

«ՖԻՒՐՍԴ ՊԻԶՄԱՐՔ»

ՇՈԳԵՆԱՒԸ

Աշխարհի մեծագոյն շոգենաւերէ մին Պօլսոյ նաւահանգիստը կը գտնուի այս պահուս իր զբօսաշրջիկներով։ Գապաթաշի բացերը ձգած է իր խարիսխը, «Ֆիւրսդ Պիզմարք» եռածխնելոյզ, քառայարկ ու վիթխարի շոգենաւը։

Ժամը հինգի մօտ էր երբ հասայ իր մօտ և քանիերեք ոտք մագլցեցայ, առաստաղին վրայ ոտք դնելու համար։ Քաղաքավար անգղիացի նաւավար մը զիս կը հիւրընկալէ շոգենաւին առաջին հիւրանոցն՝ ընդարձակ սրահ մը ոսկի զարդերով. մէջտեղը կլոր պատշգամ մը կայ ուրկէ կերևի ուրիշ աւելի շքեղ սրահ մը վարի յարկին մէջ և որուն ճակատը դրուած է Պիզմարք Իշխանին արձանը, ամբողջ արդէն։ Տասնեակ անձանց յատուկ սեղաններ, իրարու քով և ճոխապէս զարդարուն, որոց վրայ կերևին օրագիրք, գրքեր ու ազգի ազգի գրուածներ՝ զբօսաշրջիկներու ընթերցման համար. հոս գերմանացի մը, քաշուած մէկ անկիւնը, վիպասանութիւն մը կը կարդայ իր կնոջ քով, փոքր ինչ հեռուն կին մը՝ անգլուհի մը՝ որ իր նուրբ մատներուն տակ կ'օլորէ ընտիր ու ճաշակաւոր ասեղնագործութիւն մը։ Ոմանք ոտքի վրայ, ոմանք նստած կը խօսակցին անգղիերէն լեզուաւ. կ'ողջունեմ զիրենք ու կ'անցնիմ մի ուրիշ սենեակ, եւրոպական ճաշակաւ զարդարուն։ Երկրորդ մեքենավարը կ'ընկերանայ ինծի ու փափաք կը յայտնէ շոգենաւին բոլոր մասերը ցոյց տալ՝ ուստի կ'սկսինք այցելել կրկին։

Շոգենաւուն մէջ, կ'ըսէ, հարիւր յիսուն ճամբորդներ կը գտնուին՝ անգղիացի, ամերիկացի և գերման. ասոնց մէջ կան ութսուն կանայք և օրիորդք, որք կը բնակին հարիւր քսան և հինգ սենեակներու մէջ որոց ամէն մէկն երկու մահիճ ունի իրարու վրայ։ Ա. կարգն ունի իւր ծխարանն ուր կ'երթան ծխելու, զի բացարձակապէս արգիլուած է ծխելն անցքերու ու սենեակներու ինչպէս նաև սրահներուն մէջ։ Պատերուն վրայ կ'երևին մօզայիքներ, նկարներ ու ձեռագործներ։ Տեղ տեղ հաստատուած են ելեկտրական լոյսերու լամբարներ (ինչպէս արդէն ամբողջ շոգենաւուն մէջ կ'երևէր այդ լոյսերէն)։ Միշտ կը շրջիմ, աւելի ուշադրաւ տեսարաններու հանդիպելով։ Կանգ կ'առնում խցիկի մը առջև որու դրան վրայ կը կարդամ «սալօն տը քուաֆիւռ» ուր սափրիչն զբաղած է անգղիացի զբօսաշրջիկի մը մազերը կտրելու։ Աներևակայելի կանոնաւորութիւն մը, որ եթէ չեմ սխալիր՝ մեր տուներու մէջ իսկ կը պակասի. ճշգապահ աշխատութիւն մը, ուր ձայն չես լսեր, սակայն կը տեսնես հարիւրաւոր սպասաւորներու երթևեկն, աջ ձախ, դէպի վեր, դէպի վար։ Ճաշարանի մը հոտ կուգայ քթիս. կը մօտենամ ու առաջնորդս կը բանայ սրահ մը յատկացեալ ճամբորդաց ճաշին։ Փոքրիկ սեղաններ որոց վրայ են մեր ծանօթ ձիթապտուղն, տեսակ մը կաղաչեղէն ու մի քանի տեսակ պանիր, մէջտեղը պնակ մը հաց,—հաց մը որ մեր կերածէն տարբեր համ մը ունէր, բարակ շերտուած։ Առաջնորդս բացատրեց թէ այդ կլոր ու ամենաբարակ հացէն մի միայն մէկ շերտ ուտելով կը գոհանան այդ փափուկ ստամոքսները։ Կ'անցնիմ, և ականջիս անուշ ձայն մը կուգայ, դաշնակի մը եղանակաւոր արձագանգը կը գրաւէ ուշադրութիւնս ու կ'աղաչեմ մեքենավարին որ զիս հոն առաջնորդէ. կ'ընդունի առաջարկս ու մի քանի նրբանցքներէ անցնելէս վերջ, ձայներն աւելի ինծ մօտ կը լսեմ... և ահա եւս առաւել զարդարուն սենեակի մը կեդրոնն եմ. հոն մէկ անկիւնը կը գոռայ դաշնամուրը ու վայելչագէմ անգլուհի մը ցայգերգ մը կ'երգէ անոր մօտ։ Տեսարանը դիւթական է, ամբողջը թաւիշէ նստարաններ ոսկեզօծեալ, գետինն անգլիական ընտիր գորգով մը գոցուած ծիրանեփայտէ աթոռներ, որք զարմանալի կանոնաւորութեամբ շարուած են սենեկին այս կամ այն կողմերը։ Ու պահ մը մոռնալով թէ ջուրին վրայ է այդ գեղեցիկ վայրը, նստիլ կ'ուզեմ հոն ու ալ չբաժնուիլ այդ պատկերէն։ Սենեակ մ'ալ կը բացուի իմ առջև, երևելի Լօրտի մը առանձնասենեակն է ուր ինքը դեռ նոր անկողնէն ելած՝ լուացուելով կ'զբաղի. կ'ողջունեմ, ու կը հեռանամ իւր մօտէն։ Դեռ կը յառաջանամ հինգ հարիւր քսան և հինգ ոտք երկայնութեամբ ծովային շարժուն ապարանքին մէջ. միշտ նոր է, տեսարանը միշտ պերճ ու շքեղ։ Սենեակները քով քովի գոցցես «աքաւթման»-ներ են մեծեանց դէմ. բոլորն ալ կպցուած նիքէլէ կցպանքներով որք մաքուր կը փայլին կը շողան։ Կը զարմանամ երբ առաջնորդս զիս կը տանի պաղ ջրոյ բաղնիքի մը մէջ։ Մարմարէ տաշտ մը որուն վրայ երեք ծորակ կայ մին պաղ, երկրորդը՝ տաք ջուրերու համար, իսկ երրորդը աղտոտած ջուրը վանելու համար. խողովակ մըն ալ շոգի կը բերէ խցիկը տաքցնելու համար։

Այս վիթխարի շոգենաւը բաժնուած է չորս յարկերու որք կրկին բաժնուած են երկու մասի. Ա. և Բ. ճամբորդք գլխովին Ա. կարգի սենեակներուն մէջ հաստատուած են. երկրորդ աստիճանին մէջ ոչ ոք կ'երևի։

Նաև ունի իւր բժիշկն ու երկրորդ բժիշկն որ միանգամայն գեղագործի պաշտօն ալ կը կատարէ։ Ընդհանուր բժիշկն է Պ. Հաւթիկլ, յիսունէն մաթսուն տարեկան յուրջ մարդ մը որ ծխարանին մէկ անկիւնը նստած նամակ կը գրէր. մօտեցայ իրեն եւ իսկոյն բարեկամացանք իւր հետ. ինքը լաւ անգղիերէն խօսեցաւ ու քիչ մ'ալ գաղիերէն, ոչ այնչափ զօրաւոր. ըսաւ թէ տարիէ մը ի վեր շոգենաւին բժիշկ կարգուած էր ու խիստ գոհ էր իւր դիրքէն միշտ ծովուն վրայ, ճամբորդելով երկիրէ երկիր, միշտ ապրելով տարբեր մթնոլորտներու տակ։ Խօսեցաւ ճամբորդներու վրայօք ու բաւական գոհացուցիչ գաղափարներ յայտնեց. զիս իւր սենեակը տանելով, լուսանկարներ ցոյց տուաւ, որոց մէջ կային Գերմանիոյ Կայսեր և շոգենաւին անուանատէր Պիզմարք Իշխանին լուսանկարն։ Այդ բժիշկը Ամերիկացի է, Նիւ-Եորքէն։

Ցետոյ գացինք այցելել նաւապետին սենեակն ու աշխատանոցը։ Քառակուսի սենեակ մըն է, պատերը քարտէսներով ծածկուած, մէջտեղը սեղան մը որուն վրայ նաւապետական գործիներէն ոչինչ կը պակսէր. զինքն հոն տեսայ այդ պահուն. գէր ու ակնոցաւոր անձ մը, դեղին պեխերով (դժուարին էր ինծ տեսնել սև մազեր ու սև պեխեր այդ մարդերուն մէջ)։ Այդ դրան վրայ կարդացի—Է. ՎՕԼԹԸՌՍ ՌՈՒՄ։ Առաջնորդս կ'ուզէր ամենէն մանր բաներն անգամ ցոյց տալ, ուստի զիս կեցուց անցքի մը մէջտեղ ու դիտել տուաւ փոքրիկ տուփ մը ապակի կափարիչով որուն վրայ «բօստ» գրուած էր ու ըսաւ թէ այդ ճամբորդաց նամակատուփն է, որուն բացումն օրն անգամ մը կը կատարուի։

Խոհանոցն ալ այցելեցի. բոլոր կաթսաները կը տաքնային շոգիով որ առատօրէն կուգայ կեդրոն կաթսայէն. ճերմակ հագուստներով խոհարարի սպասաւորներ, որք ճերմակ հագուստներ, ճերմակ գդլխարկներ, ճերմակ ու մաքուր վգնոցներ կը կրէին. ասոնցմէ մին հաւկիթը կը զարնէր, մին «սօսը» կը շինէր և ուրիշ մը միսը կը ջարդէր մաքուր ու ճարտար ձեռքերով։

Շոգենաւուն ամենէն բարձր կէտին կը հասնիմ ու խելքս կ'սկսի դառնալ երբ կը տեսնեմ թէ ջուրէն յիսուն ոտք բարձր կը գտնուիմ, հովը կը սառեցնէր դէմքս ու ձեռներս։ Հաստ ապակիներու շարք մը կը տեսնեմ գետինն ու կը ծռիմ նայիլ, խցիկ մ'է երկաթէ ուր կը պահեն սառերու մէջ ուտելիքներ, ամառը տաքէն չի փտելու համար. այդ սառնարան հիմայ պարապ էր։

Կ'իջնեմ մեքենայներուն քով ու կը շրջագայիմ ի տես ահագին լծակներուն որք տասնը վեց հազար ձիու ույժ կ'արտադրեն իրենց ամենէն սաստիկ գործած ժամանակ ու ժամը քսան մղոն յառաջ կը մղեն երկայն ուղղուականն, ովկիանոսին ալեաց վրայ։ Երկու պտուտակներ կը դառնան ջուրերին մէջ ու կը կրկնապատկեն ընթացքը։

Այս այցելութիւն վառ ու անջինջ յիշատակ մը կը թողու մտքիս մէջ այդ վիթխարի երկայնմին վրայ. ողջունելով առաջնորդս, կրկին կ'իջնեմ քսան և երեք ոտքերն ու կը դառնամ դէպի ցամաք ուր գրի կ'առնում այս համեստ տպաւորութիւնս «Արևելք»ին համար։

ՎԱՀԱՆ Ց. ՓԱՓԱԶԵԱՆ

ԱՌՈՂՋԱԲԱՆԱԿԱՆ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԵՐԱԽԱՅԻՑ ԽՆԱՄԱՏԱՐՈՒԹԵԱՆ ՎՐԱՅ

Ա.

Երախան ծնելէ վերջ մթնոլորտի անսովոր ազդեցութեան տակ կը գտնուի, այսինքն թէ՝ եթէ նոյն իսկ շրջապատուած ալ ըլլայ անոր մարմինն արտաքին անփոփոխ և բարձրաստիճան ջերմութեամբ, դարձեալ պիտի մսի նա իւր դիւրազգած ջիղերուն անդիմադրելի զօրութեան պատճառաւ, որովհետև անոր ջիղերն այն աստիճան զգայուն և դիւրազգիռ են որ ամառնային տաք օդն անգամ անոր համար ցուրտ է, ուստի անհրաժեշտ պարտք կը համարիմ յիշել աստ նորածնի մը խնամատարութեան վերաբերեալ գործնական և առողջապահական կանոնները։

Տարակոյս չկայ թէ՝ երբ երախան իւր մօր արգանդէն դուրս կուգայ, անոր կազմուածքի գործունէութիւնը կը զգացուի օդոյ անսովոր հպաւորութեամբ՝ մորթի դիւրազգած ջիղերուն վրայ և իսկոյն երախան շունչ առնել կ'սկսի։ Նորածին մանկանց կազմուածքը այնչափ փափուկ և քնքուշ է որ ամենաչնչին պատճառն անգամ կրնայ խանգարել անոնց ընդհանուր առողջութիւնն. ինչպէս, փոքր ինչ աւելի ցուրտը և կամ տաքը, զգեստի անյարմարութիւնը և կոշտութիւնը, նստած ու պառկած տեղերնուն անմաքրութիւնը և անյարմարութիւնը, ու մարմնոյն անմաքրութիւն եւայլն. այս ամենքն ալ կրնան նորածնի մը կազմուածքն քիչ կամ շատ խանգարել, ուստի մանուկը ծնելէ վերջ քանի որ ամեն բան անոր համար նոր է և իր գոյութիւնը ամեն բանէ իսկ իւր մօրը խնամոցը կը կարօտի, հետևաբար մայր մը միշտ պէտք է խնամէ իւր նորածին որդին հետևեալ գործնական կանոնաց համաձայն.

1.—Երախան ծնելէ անմիջապէս վերջը եթէ նա առողջ վիճակի մէջ է և կարող է ազատօրէն շնչել, պէտք է իսկոյն լուալ անոր ամբողջ մարմինն, որպէս զի անհետանայ անոր վրայ կպած այն մածուցիկ հեղանիւթը որ՝ երախան իւր մօր արգանդին մէջ գտնուած ժամանակ՝ անոր առողջութիւնը կը պահպանէր։ Այս լուացումը աւելի դիւրին կերպիւ կատարելու համար պէտք է երախան տաք ջրի մէջ ընկղմել գրեթէ տասն վայրկեանի չափ, ձախ ձեռքով գլուխը դէպ ի վեր բռնած և այս դիրքին մէջ լուալու է նաև անոր գլուխն ու դէմքը։ Այս տեսակ լուացումներով անոր թոյլ և փափուկ կազմուածքը կը զօրանայ և այսպիսով նորածինը խիստ առողջ կազմութիւն մը կստանայ։ Այսպէս շարունակ երկու երեք օրը անգամ մը կամ գոնէ ութ օրը անգամ մը լուալու է զայն, առանց քանի մը ժամեր սենեակէն դուրս հանելու։ Բայց այս լուացումը պէտք է ամենայն զգուշութեամբ կատարուի, ապա թէ ոչ այն մածուցիկ հեղանիւթի մասնիկները դիւրաւ կրնան մնալ մորթի ծալքերուն, յօդուածներուն (articulation), մարմնոյն մակերեւոյթի ամեն անհարթ տեղերուն, նոյն իսկ աչքերուն մէջ որով շատ անգամ աչքի բորբոքում, մինչև իսկ կուրութիւն կը պատճառի, որովհետև նորածնի մը աչքերը մարմնոյն ուրիշ գործարաններէն աւելի փափուկ են և ընդունակ դիւրաւ վնասուելու։

Ջուրին տաքութիւնը պէտք է ըլլայ սովորաբար 25—30 աստիճան ըստ հարիւրամասնեայ ջերմաչափի, բայց երբեմն կարելի է մէկ երկու աստիճան աւելի տաք ըլլալ և այս օգտակար է նոյն իսկ երբ երախան տկարակազմ և հիւանդոտ ըլլայ, ըստ որում այս քանի մը աստիճան աւելի ջերմութիւնը կը գրգռէ անոր մարմնոյն հիւսուածական զօրութիւնն, հետևաբար երախան զգուշութեամբ լուալէ վերջ սպունգով մը թեթևապէս սրբել և չորցնելու է անոր մարմինն, որպէս զի մորթը չափազանց չը գրգռուի և առ հասարակ որ և է վնաս չըստանայ նորածինը։ Տաք ջրով լուացմամբ այն մածուցիկ հեղանիւթը շատ դիւրութեամբ կը բաժնուի անոր մարմնոյն վրայէն, այնպէս որ մաքրութեան համար այլ ևս օճառի կամ ուրիշ որ և իցէ իւղային նիւթի մը գործադրութեան պէտքը գրեթէ չզգացուիր։

Երախան պատշաճապէս լուալ, սրբել և լաւ մը չորցնելէ վերջ, ամենայն զգուշութեամբ փաթթելու է անոր մարմինն փափուկ և տաք կտաւեղէն լաթի մը մէջ, առանց սաստիկ սեղմելու, որպէս զի կարող ըլլայ ազատօրէն շարժել իւր բոլոր անդամները։ Այս միջոցին ըստ կարելւոյն զգուշանալու է որպէս զի երախան որ և իցէ կերպիւ չը մսի, ուստի ամեն ջանք ի գործ դնելու է սենեակը չափաւոր կերպով տաք պահելու համար, բայց ասով ըսել չենք ուզեր թէ պէտք է զայն վառարանին մօտ տանիլ։ Եթէ եղանակը խիստ ցուրտ է, աւելի լաւ է զայն ասուէ լաթով մը փաթթել, իսկ ամառուան չափազանց տաք օրերուն կարելի է փոխանակ ասուեղէն լաթի, պարզ լաթով մըն ալ փաթթել։ Վերջապէս այս փաթթթումը ինչ նիւթէ ալ շինուած ըլլայ, դարձեալ պէտք է մեծ զգուշութիւն ընել որ երախային մարմինն չափազանց չը սեղմուի, որպէս զի ձեռքի և ոտքի շարժումներն առանց դժուարութեան կատարուին, հետևաբար և շնչառութիւնն ալ չը խանգարուի։

2.—Երախայից հագուստը պէտք է ըլլայ թեթև, կակուղ և ըստ բաւականին տաք՝ կլիմայի ու տարւոյն եղանակին համեմատ, զգեստը այնպէս ձև մը ունենալու է որ առանց դժուարութեան կարելի լինի հանել և հագցնել և լաւ մը ծածկել մարմնոյն ամբողջ մասերն առանց նեղութիւն պատճառելու, այնպէս որ երախան ազատ լինի բոլոր իր շարժողութեանցը մէջ։ Ահաւասիկ են երախայի մը հագուստի օրինական յատկութիւններն, ուստի մօր մը ճաշակը և նորաձեւութեան պահանջողութիւնքը անտեղի և աւելորդ կը համարուին, խանձարուրի (գունտապ) գործածութիւնն եւս խիստ վնասակար է ինչու որ, այս զգեստին գործածութեամբ չափէն աւելի կրնայ սեղմուիլ երախայից մարմինն, ինչ որ զանազան անտեղութեանց տեղի կուտայ։

Հագուստի միւս մասերուն նկատմամբ ընդհանուր կանոն մը չկայ, միայն ուշ դնելու է որ երախայից հագուստներուն մէջ բնաւ երբէք գնդասեղներ չի գործածուին, այլ ժապաւէն և կոճակներ։

ՏՈՔԹ. ՍԱՆՏԱԼՃԵԱՆ

ԹԱՇԿԻՆԱԿԸ

(ՆՈՐԱՎԷՊ)

Ա.

—Ո՛չ, ո՛չ, կ'աղաչեմ..... Աստուած իմ... պարո՛ն, մի՛ առներ ձեռքէս...

—Բայց տո՛ւր կ'ըսեմ քեզի...

—Չէ՛, ամենեւին... այս թաշկինակէն չեմ բաժնուիր ես։

Բ.

Ցոպզէի մէջ ենք. փետրվարի սկիզբը, առաւօտ մըն է, սրբճան իրանց կատարները նորածագ արեգին նշոյլներէն կարմրած են, հոն ուր ծովն ու երկինք իրար կը համբուրեն, քանի մը սպիտակ ամպեր կը տատանին։ Անհուն կապոյտին վրայ, նման լերանց՝ որոնց մինչև կէսը կիսաստուերի մէջ կորսուած է, ուրիշ գորշագոյն ամպեր անփութութեամբ կը կենան համակ ոսկեզօծ կատարներով։ Դիմացը տարածուող ընդարձակ դաշտավայրերը, հեռուն, սարերը, սարաւանդները, ագին, մարգարօտները, անդին, բլրակները՝ միահամու՛ռ, զմայլելի և ակնապարար տեսարան մը պարզեն աչացս հանդէպ. պզտիկ սիրուն աղջիկ մը իր մեծ եղբօրը հետ՝ որ 13 տարեկան տղայ մըն է, իր չինած ժանեակները խնամով պահելէ վերջը, գիւղին ճամբան կը շարունակէ։ Իրիկուն է. բանաստեղծական ճաշակ ունեցողը միայն պիտի գիտնայ խորապէս զգալ ու հրճուիլ Ցոպզէի վերջալոյսին սքանչելի տեսարանէն՝ որ արդարև ամենէն հիանալին է, ամենէն ազդեցիկը և ամենէն բանաստեղծականը։ Արևմտեան կողմն ամպերն ալ անբացատրելի և թափանցիկ ծիրանեաւոր գոյներ կ'առնեն, հետզհետէ փոփոխելով, հետզհետէ կարմրելով և մարելով։ Գիշեր է. Եաֆաւի գիշերները ո՛չ նուազ հրապոյրներ ունին. արաբական կազինի մը գեղգեղաւոր առաջնձայնը տրխրութիւն կը փարատէ. ծովին խորհրդաւոր ծփծփանքը հազար խնջոյք կ'արժէ, գործաւորներ փոխադրող շոգեկառքին խլացուցիչ հաստ սուլը ակամայ խնդուք կը պատճառէ, հովը՝ որ նարինջի ընդարձակ պարտէզներէն կը փչէ, բուրում մը կը բերէ, որ հրճուանք կ'ազդէ. լուսին չունի երկինքը, բայց բիւրաւոր փողփողումներ ունի։ Այն քարուկիր տուներէն միոյն մէջ՝ որ ծովեզրը կը գրկէ, վառարանի մը շուրջը, ընտանիք մը բոլորուած է. աղջիկը զոր գիւղին ճամբուն վրայ տեսանք, հիմայ, այդ տեղը թռչուն մըն է դարձեր... կը ճըլըլըլա՜յ։ Ծնողքը դմայլանօք մտիկ կ'ընեն այն քերթուածները՝ զորս իր եղբօրը հետ մաքուր առոգանութեամբ կարտասանէ։

Գ.

Շուշան հազիւ 9 տարեկան աղջիկ մըն է. հրեշտակի պատկեր տեսե՞ր էք, իր մետաքսանման սև մազերը ճակատն ի վար ձգած չէ, ուսն ի վար ձգած չէ, ժխլեբով եզրաւորուած պզտիկ լաչակ մը կը ծածկէ, շա՜տ պարզասէր է, շրջազգեստով մը գոհ կըլլայ, եւ երբ նմանող աշխատասէր աղջիկներու, նոյն իսկ իր մրագլուխ մայրիկին, յաճախ մաքուր գոգնոց մը ձգած ունի կուրծքն ի վար, ժանեակներով վերջաւորուած զոր ինքը հիւսած է։

Քիչ մը գիրուկ, քիչ մը նայիկ, քիչ մը սակաւախօս, քիչ մը տխուր, մամիայէ շինուած կուսիկ մըն է Շուշան։ Մարմարատիպ բազուկներ, մուգ թաթիկներ, սեղմիրանով սեղմուած մէջք մը, փոքրիկ ոտիկներ՝ զոր սկարբին մը կը սեղմէ։ Զիս կը սիրէ ա՛յնպէս, որպէս քոյր մը իր մեծ եղբայրը, իսկ ես կը սիրեմ զինքը, նախ՝ իր աշխատասիրութեան համար, յետոյ, իր աչքերուն ու փոքրիկ դէմքին համար՝ որոնք ճշգիւ՝ քնարաջիկանս աչացը և դէմքին կը նմանին։ Ամեն անգամ որ գիւղին ճամբուն վրայ իրեն պատահիմ, ժպիտ մը կը մեղրածորի իր նշանման շրթանցը վրայ. ինծի՛ կը նայի, կը ժպտի, կ'անցնի. հիացման հայեացք մը կը ձգեմ այդ աղջկան վրայ, սիրուն, շնորհաձև ու բարի։

Դ.

Կիրակի օր մըն է. Ս. Պատարագէն դարձին, Շուշան, այդ տխուր աղջիկը, իր եղբօրը հետ այցելութիւն կուտայ ինծի։ Երկու ժամ քովս կը նստի, կը խնդայ, կը խօսի, կը հարցունէ, կը համոզուի։ Ցանկարծ կը հարցունեմ։

—Ըսէ՛ նայիմ, պզտի՛կ աղջիկ, ծննդեանդ մէջ ի՞նչ կ'աղօթես։

Շուշան ուրախ դիմօք, սիրուն ժպտով մը իսկոյն կը պատասխանէ.

—Աստուած իմ Ցիսո՛ւս, մինչև այս կէտիս, դուն ես պատրաստեր իմ ամեն բարիս։ Տո՛ւր որ անմեղիկ մնամ մշտական, շատին սիրելի, քեզ հաճոյական։

Ի՜նչ մաքուր առոգանութիւն... կը հիանամ, կը խնդրեմ որ ուրիշ գիտցած քերթուածները շարունակէ։ Բաւական վայրկեան շղթայաբար կը խօսի, տաղանաւոր, արձակ, մինչ աշխարհաբար։ Ամենէն ազդեցիկ քերթուածը «Նոր Տարին» է, որուն վերջին տունը կրկնել կուտամ. «հայրիկ, մայրիկ, քոյր չունի՛ն, կարօ՜տ են ցամաք հացին, աղքատներուն ողորմա՜ծ եղէք կ'ըսէ ձեզ Աստուած։»

Վեցերորդ այցելութիւնն է այս. ա՛լ մտերմացած ենք իրարու հետ. ֆրանսերէն նոր հանդէսի մը թերթերը պրպտելու ատեն, յանկարծ «Ձմեռ» պատկերին առջև կը կենայ, կ'արգահատի, կը խնդրէ ինէ այդ պատկերը. կը հաւանիմ, զգուշութեամբ՝ շրջանակով մը իրեն կ'ընծայեմ, ա՜լ երախտապարտ է ինծի։

—Հիմա ալ կարգը իմս է, այնպէս չէ՞, Շուշանիկս։

—Շնորհակալ եմ, Պարոն։

—Էհ, ըսէ նայիմ, այդ մետաքսէ կարմիր թաշկինակը ինծի չի՞ պիտի տաս։

Աղջիկը կը շուարի, կը տատամսի, եղբօրը երեսը կը նայի որ կը խնդայ, ու կը լայ։

—Ի՞նչ պիտի ըսես, նայինք, կարմիր թաշ...

—Ոչ, ոչ, ընդմիջեց աղջիկը, չեմ ուզեր քեզի տալ այս թաշկինակը։

—Բայց ես պիտի առնեմ։

—Ամենեւի՛ն... կ'աղաչեմ մի առներ ձեռքէս։

—Բայց տո՛ւր կ'ըսեմ քեզի...

—Ես այս թաշկինակէն չեմ բաժնուիր։

Ե.

Նշան 7 տարեկան տղայ մըն էր, իր բաց ճակատը, սուր նայուածքը, տխրասէր բնաւորութիւնը ակներև կը ցուցունէին թէ խելացի տղայ մը պիտի ըլլար։

Հինգ տարեկան էր, երբ սկսաւ եկեղեցւոյն մէջ փոխ կարդալ։ Երևակայեցէք մանուկ մը որ Մայրենի Լեզուին Բ. հատորը կէս է բրած, ու Ա. տարւոյն ամբողջ քերթուածները գոց գիտէ։ Գառնուկի սիրահար էր Նշան. երբ կը հնչէր գիւղին երեկոյեան զանգը, անհոյ անմիջապէս իր «խաղալիկը» կ'առնէր կը տանէր արածելու։ «Երկու գառնուկ կ'երթան կոր» ըսաւ օր մը վարժապետը։

Ս. Նիկողայոսի զանգակը, տխրագանգին զանգակը կը հնչէր։ «Աշխարհս ամենայն»ի տխուր մահերգը ստիպեց զիս դուրս նայիլ պատուհանէս։ Ափսո՜ս, մահը աղբերացոյնները կը յափշտակէ։ Նշան սև պզտիկ դագաղի մը մէջ հանգչած երկարած էր... գերեզմանոց կը տանէին զայն։ Մեռեր էր։ Վա՜րդ մըն էր այդ տղան։

Այդ տխուր օրը իրիկուն եղաւ. Նշանին քոյրը, Շուշան, սև շրջազգեստ մը հագած, վշտահար, նիհարահար թռչնոյ մը կը նմանէր. իր մայրիկին գրկացը մէջ կը հեծկլտար. մայր ու աղջիկ, հեռուն, հայր ու տղայ իրենց արցունքներովը կ'աղօթէին մեռած տղուն հոգւոյն համար։ Շուշանին ձեռքերը ձեռքիս մէջ առի, ուզեցի մխիթարել այդ եղբայրասէր աղջիկը—Նշանը, ըսի, հիմա արքայութեան մէջ է, լուսաւոր հանդերձ հագած, Ցիսուս Աթոռոյն առջև մեզի համար կ'աղօթէ... և այլն. պահ մը Պօղ-Վիրգինեայ ծերունւոյն դերը ստանձնած էի այդ տեղ։

Չեմ գիտեր ի՛նչ մտածելով յանկարծ Շուշանին մայրիկը եկաւ, սենեակ մտաւ, սնտուկի մը խորէն կարմիր մետաքսեայ փոքրիկ թաշկինակ մը քաշեց, աղջկանը տուաւ. «Ցիշատակ» միայն կրցաւ ըսել, ու հեծկլտուքը իր ձայնը խզեց։—«Ցիշատա՜կ» կրկնեց Շուշան, ու իր մարգարտանման արցունքներէն մէկ քանի հատ ամփոփեց հոն, այդ թաշկինակին ծոցը։

Այն օրէն ի վեր, եղբայրասէր աղջիկը խնամով իր կրծոց վրայ կը պահէ այդ մետաքսեայ թաշկինը։

Հ. Մ. Ս. ՊԵՐՊԷՐԵԱՆ

Եաֆա

ԶՈՒԱՐՃԱԼԻՔ

Արիստոտէլի կը հարցնէին թէ ի՞նչպէս կարելի է դատել գրքի մը արժանիքը։ Փիլիսոփան հետևեալ սահմանը տուաւ.

—Երբ հեղինակը ըսէ պէտք եղածը, երբ պէտք եղածը միայն ըսէ, երբ ամեն բան պէտք եղածին պէս ըսէ։

* * *

—Գիտէ՞ք, բարեկամ, երէկ գիշեր զաւակ մ'ունեցայ։

—Մա՞նչ է։

—Ո՛չ, բարեկամ։

—Ա՜հ, ուրեմն աղջիկ է։

—Ի՞նչպէս գիտցաք։

* * *

Հիւանդի մը հարցուցին թէ ինչո՞ւ համար բժիշկ մը կանչել չտար.

—Պատճառն այն է որ, պատասխանեց, մեռնելու պէտ փափաք չունիմ։

* * *

Պ... իւր բարեկամ բժշկի մը հետ ծառուղոյ մը մէջ կը պտտէր. այն տեղէն սիրուն կին մը կ'անցնի, զոր բժիշկը կ'ողջունէ։

—Ով է այս կինը, ըսաւ բարեկամը։

—Ցաճախորդ մը։

—Կարծեմ ձեր ողջոյնին չպատասխանեց։

—Կարելի է, քանի մը օր է իրարու հետ աղէկ չենք, որովհետև իւր ամուսինը խնամեցի։

—Կարծեմ, մեռուցիք զայն, անոր համար...

—Ոչ, ընդհակառակն, մահուընէ ազատեցի։

ՑՈՒՇՔ ԵՒ ՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՔ

Կնոջ մը կեանքը երեք մասերէ կը բաղկանայ, առաջին մասը նուիրեալ է հաւնելու, երկրորդը փորձելու և երրորդը՝ զղջալու։

—Կնոջ մը ամենէն գեղեցիկ զարդը համեստութիւնն է։

—Կենաց գարնան մէջ՝ ամեն ճամբայ դէպ ի սէր կը տանի։

—Սիրոյ մէջ, անհաւատարմութեան կը ներուի, բայց ապերախտութեան՝ երբեք։

—Բարեկամութիւնը սէրէն աւելի հաստատուն է։

—Տրամաբանութիւնը շատ տկար է այս գարուս մէջ, ուր սէրն այնքան զօրաւոր է։

—Առանց սիրոյ կեանքը շատ միօրինակ պիտի ըլլար։

—Ամեն ժամանակ հաճոյք ունենալը հաճոյք չէ։

—Չը կայ բան մը որ այնքան բնական կերպով պակսի մեզ, որքան ատեւ մը որ ամեն օր կը ներկայանայ։

Տ. Զ.

ՆՈՐ ԳՐԵԱՆՔ

ՏԵՂԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

Այն ամեն հեղինակներն ու թարգմանիչներն, որք իրենց երկասիրութիւններէն երկերկու օրինակ յանձնեն Լրագրոյս խմբագրութեան, երեք անգամ անոնց ծանուցումն հրատարակուած պիտի տեսնեն Դ. էջին մէջ հինգ տողով։ Երեք անգամէն աւելի հրատարակելի կամ ընդարձակ ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ կան։

ՎԵՐԹԵՐ. Թարգմանեց Մ. Մամուրեան.—Կէօթէի սոյն հանրածանօթ գործին հայերէն թարգմանութիւնն՝ Պէրպէրեան տպարանէ երկրորդ տպագրութեամբ ի լոյս ընծայուած է պատկերազարդ։ Կ'արժէ կարդալ եւ իրազեկ լինել սոյն հրաշակերտ վէպին ոգւոյն եւ ուղղութեան։ Գին 7 ղուրուշ։ 1—3

ԶԿՆՈՐՍԻՆ Աղջիկը, Թարգմանեց Ցարութիւն Ս. Դիմաքսեան։ Իտալական սեռն, որ կ'ուզէ օրինակելի բնաւորութեան եւ աշխատասէր, աղջկան մը համեստ վարքը, թող կարդա «Զկնորսի Աղջկան», քաղաքավարական վէպը, որ կը վաճառուի Ծաղիկի Խմբագրատունը եւ հայ գրավաճառաց մօտ։ 3—3

ՆՈՒԱՐԴ, Գրիգոր Դ. Սարրաֆեանէ։ Այս գործ 16ական երես եօթը ֆորմայէ պիտի բաղկանայ եւ տասն օրը անգամ մը պիտի հրատարակուի։ Կեդրոնատեղին է գրավաճառ Ցակոբ Ադային խանութը։ 3—3

Իլմը Թանիթ վէ Թէրպիյէի էլ հայվանաթ, (անասնաբուծութիւն) աշխատասիրութիւն կայսր. պալատան դեղագործներէն դեղագործապետ Ցարութիւն Էֆէնտի Օրմանեանի։ Մաքուր տպագրութիւն Օսմանիյէ տպարանին։ 457 3—3

Սնունդք տղայոց—[illegible]

ԻԼԱՆ

ԽԱՍՔԻՒՅԻ ԽԱՍՍԱԻ ՇԱՀԱՆԷ

Խասքիւյի Խասսաի ալընաճագ 2 ճինս սաղօնին գարարը գալթիսի 309 սէնէսի մարթը րումինին 4ինճի բէնճշէնպիհ կիւնի վիրիլէճէկինտէն իխալէ թալիպ օլանլարըն եէվմը մէզքիւրտէ սաաթ 6տան նիհայեթ 9ա գատար Խասքիւյի միւզայիտէհանէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։

28 շուպաթ 308 2—3

ԻԼԱՆ

ԽԱՍՔԻՒՅԻ ԽԱՍՍԱԻ ՇԱՀԱՆԷ

Խասքիւյի Խասսաի շահանէճէ 1 սէնէլիք օլարագ ալընաճագ օլան Մըսըր բէյլէ չէքէրլինին միւնագասասընա պաշլանըլաճաղընտան թալիպ օլանլարըն բուգար վէ չարշանպիհ կիւնլէրի վէ մա թէֆէրրուաթ միւնագասաը աչըլան 4 ճինս հասըլըն սաիր գարարը գալթիսի մարթը րումինին 10ընճը չարշանպիհ կիւնի վիրիլէճէկինտէն իխալէ թալիպ օլանլարըն եէվմը մէզքիւրտէ սաաթ 7տէն նիհայեթ 9ա գատար Խասքիւյի ճէլիլէէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։

27 շուպաթ 308 2—3

ԻԼԱՆ

Տէրսաատէթ խուքուքը լազմէսի իչուն միւնագասաեա վազ օլունտուղու կէչէնտէ իլան գըլընան 650 աատէտ 9 մէթրօլըք բէօթանէ տիրէկի 50 զրոշ պէտէլ իլէ թալիպի ճօհտէսինտէ օլտուղունտան պէտէլը մէզպուրըն զալի կէօրինմէսինէ պինայէն միւտէթէմը միւնագասանըն թէքրար թէմտիտի լազըմ կէլմիշ վէ կէլէճէք չէհրը մարթը րումինին 3ինճի չարշանպիհ կիւնի ինհալէյի էվլիյէէ վէ ֆէրտասը կիւնիտէ 100տէ 5 թէմինաթ գաթըյէ իլէ սաաթ 10տա ինհալէյի գաթիեէսինին իճրասը մուգառրէր պուլունմաղ օլտուղունտան մէզքիւր տիրէկլէրի տահա աչաղը ֆիյաթ իլէ իթաաէ թալիպ օլանլարըն թէէմինաթ աքճէլէրի իլէ պէրապէր պէնէր կիւն Բօսթա վէ Թէլէկրաֆ նէզարէթի խարէ մէճլիսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։

27 շուպաթ 1308 485

Բէլ—

Սէլանիք պաշ միւտիրիէթի տայիրէսի Թէլէկրաֆ խաթլարընըն թամիրաթը իչուն Գավալա, Սիրոզ, Զաց Ագղը, Քէօբէթլիքի, Տրամա խաթլէլէրինտէ թէպտիլ օլունմագ իւզրէ միւրայէասը իգթիզա իտէն 500 ատէտ 8 մէթրօլըք մէշէ վէ եա քէօթանէ տիրէկի չէրայէթը լազմէ իլէ միւնագասաեա վազ օլունտուղունտան վէ կէլէճէք մարթը րումինին 3ինճի չարշանպիհ կիւնի ինհալէյի էվլիյէէ վէ իրթէսի կիւնիտէ 100տէ 5 թէմինաթ գաթըյէ օլունարագ սաաթ 10տա ինհալէյի գաթիեէսինին իճրասը մուգառրէր պուլունտուղունտան մէզքիւր էմրզտար տիրէկլէրի իթաաէ թալիպ օլանլարըն թէէմինաթ աքճէլէրինի մուսթահսըլէն պէնէր կիւն Բօսթա վէ Թէլէկրաֆ նէզարէթի աիտէսի խարէ մէճլիսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։

27 շուպաթ, 308 486

ԻԼԱՆ

Պու քէրրէ ինշասը խիթամ պուլան Զըրաաթ պանգասը պինասընտան գալան 500 գրէճ չինգօ խուրտալարը իլէ խուքէյլէյք քէպիր աղաճլար վէ սէրէնլէր պիլ միւզայէտէյէ ֆիրուխթ օլունաճաղընտան վէ մահը հալ րումինին 4ինճի բէնճշէնպիհ կիւնի սաաթ 10տա գարարը գալթիսի վիրիլէճէկինտէն թալիպ օլանլարըն եէվմը մէզգուրէ գատար Զըրաաթ պանգասը խարէյի ումումիէսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։

2 մարթ 309 491

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

322

ՆՈՐԹՀ ԲՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԵՐՔԸՆԹԱՅԼ
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 10,695,969
ՀԱՍՈՅԹ 1891 ՏԱՐԻՈՅ 2,650,872

ՆՈՐԹՀԸՐԸՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 4 056 900
ՀԱՍՈՅԹ 1891 ՏԱՐԻՈՅ 1,076,800

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած [illegible] երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար գիրենք ներկայացնել. նաև երբ ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչև ցարդ տուած վնասն 20,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի, 500,000   ՄԱՐԻԹԱՅՄ   ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 110,000

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ թիւ 22 և 22 [illegible] սենեակներն, առ **ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ**, Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերյիշեալ երեք Ընկերութեանց։

ԻԼԱՆ ՊԱԳԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Բիւքիւրտ գըյյէսի միգտարը 500, պէհէր գըյյէսի ֆիաթը 1 ղրշ. կէօզ Թաշը գըյյէսի միգտարը 3,000, պէհէր գըյյէսի ֆիաթը 3 ղրշ. չարապ Թօրթուսը գըյյէսի միգտարը 5,000, պէհէր գըյյէսի ֆիաթը 8 ղրշ. չապ գըյյէսի միգտարը 20,000, պէհէր գըյյէսի ֆիաթը 1 ղրշ. 10 բարա, մօրպագամ խիւլասասը գըյյէսի միգտարը 8,000, պէհէր գըյյէսի ֆիաթը 7 ղրշ. 20 բարա, արապ սապօնը գըյյէսի միգտարը 18,000, պէհէր գըյյէսի ֆիաթը 2 ղրշ. 5 բարա, Մարսիլեա Թութգալը գըյյէսի միգտարը 18,000, պէհէր գըյյէսի ֆիաթը 5 ղրշ. մատէն եաղը գըյյէսի միգտարը 12,000, պէհէր գըյյէսի ֆիաթը 1 ղրշ. 12 բարա, զաչ եաղը գըյյէսի միգտարը 71,000, պէհէր գըյյէսի ֆիաթը 3 ղրշ. գըրըմ Թարթար գըյյէսի միգտարը 1,000, պէհէր գըյյէսի ֆիաթը 13 ղրշ. 20 բարա, սօտա գըյյէսի միգտարը 45,000, պէհէր գըյյէսի ֆիաթը 30 բարա, գըրմըզը բօթաս գըյյէսի միգտարը 8,500, պէհէր գըյյէսի ֆիաթը 7 ղրշ. 20 բարա։

Փէս վէ Իզմիտ Ֆապրիգասը հիւմաեունլարը իչիւն միւպայեա օլունմագ իւզրէ մէվգըի միւնագասայա գօնուլան պալատէ մուրագգամ 12 գալէմ պօեա էճզասը Փիյաթը մուրագգամէլէրի իլէ Թալիպլէրի եօհտէսինտէ օլուպ մարթը րումինին 3ինճի չարշանպա կիւնինէ գատար պէհէր կիւն միւնագասասը իճրա օլունարագ մէզգիւր կիւնտէ գարարը գաթիսի վիրիլէճէկինտէն իթասընա վէ իրթէսի կիւնի 100տէ 5 թէմինիլէ Թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիէ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

Նօ. 52   2—3

Եէլլի խմալի եէչլի եուն զայթան արշունը միգտարը 15,000, պէհէր արշունը ֆիաթը 7 բարա, Թօսեա քեարի սանճագլըգ ալ չալի արշունը միգտարը 500 իլա 750 պէհէր արշունը ֆիաթը 3 ղրշ. 37 բարա, Սօֆեա գամչըսը ատէտ 700, պէհէրի 3 ղուրուշ։

Նիզամիեէ էլպիսէ վէ սարաճխանէ անպարլարը իչիւն միւպայեա օլունաճագ պալատէ մուրագգամ 3 գալէմ էչեա Փիյաթը մուրագգամէլէրի իլէ Թալիպլէրի եօհտէսինտէ օլուպ մարթը րումինին 4ինճի կիւնինէ գատար պէհէր կիւն միւնագասալարը իճրա օլունարագ մէզգիւր կիւնտէ գարարը գաթիսի վիրիլէճէկինտէն իթասընա վէ 6ընճը կիւնի 100տէ 5 թէմինիլէ Թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիէ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

Նօ. 53   2—3

VICHY

Վարչութիւն՝ ՓԱՐԻԶ, 8, Պուլվար Մոնմարթր

GRANDE GRILE. — Աւշային ակարութիւնք, մարսողական ճանապարհաց հիւանդութիւնք, լեարդի և փայծաղի մաղձումն, Ներքին գործարանաց խցմունք, մաղձային քար և այլն։

HOPITAL. — Մարսողական ճանապարհաց հիւանդութիւնք, ստամոքսի ծանրութիւն, դժուարամարսութիւն, ախորժակի պակասութիւն, ջղացաւ, անմարսութիւն։

CELESTINS. — Երիկամանց և փամփուշտի ակարութիւնք, միզական աւազ և միզական քար, յօդացաւ, ցաւքարտոտ (Տիապէթ), ալպոմաւոր-միզական (Ալպիւմինիւրի)։

HAUTERIVE. — Երիկամանց և փամփուշտի ակարութիւն, աւազ, քար, յօդացաւ, ցաւքարամիզութիւն, ալպոմաւոր-միզական։

Աղբիւրին անունը պէտք է փնտռել շիշերու քափսիւլին վրայ։

Անգլիական դեղարանն ու դեղավաճառանոցն ի Կ. Պոլիս, եւ ամէն դեղագործներուն քով։

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՔԵԱՆ
Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլեայի և Պոլսոյ միջև կանոնաւորապէս բանող

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղևորութիւնն ի միասին առնլով,
Ա. կարգ 245 Ֆրանք
Բ. » 175 »

Ուղղակի և արագ ուղեւորութեան
Նաւուղեչէքի, ուղևորութեան և այլ տեղեկութեանց համար
Դիմել առ գործակալս
ԹԻՄՈԹԷ ԲԸԳՈՒԼ
477   Մումհանէ Սիթէ Փրանսէ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ Ա. ՇԹԱՅՆ
ՄԵԾ ՄԹԵՐԱՆՈՑ ՀԱՆԴԵՐՁՆԵՐՈՒ
Մարդոց, Տղայոց, Կանանց, Օրիորդաց և փոքրիկ աղջկանց համար

Քարաքէօյի հրապարակը, Թիւ 20, մեծ վաճառակուն Պորսայի և Եէնի Ճամի փողոց, Թիւ 8, Թիւնէլին մօտ։ Աշնան եւ ձմրան եղանակներուն համար մեծաքանակ հանդերձներ բերուած են ՄԱՐԴՈՑ, ՄԱՆՉԵՐՈՒ ԵՒ ՏՂԱՅՈՑ ՀԱՄԱՐ

Վերջին նորելուկի ձեւերուն այնքան ճոխ և բազմազան մէկ ընտրութեամբ որ [illegible] պիտի առթէ որչափ ընտիր ճաշակի, տեսակի և դիմացկունութեան նոյնչափ ալ հանդերձներու գնոց գերագոյն աժանութեանն կողմէ։

Կանանց, օրիորդաց և փոքր աղջկանց զգեստներու ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՃԻՒՂԸ որք կը պարունակեն մեծաքանակ մանթօներ, բաճկոններ, բէլըրիններ (ժաքէթք մետաքսեայ աստառով և առանց աստառի), սուգի զգեստներ, ուղեւորութեան մանթօներ, անջրանցիկներ, երկար և կարճ վիզիթներ, թաւշապատ և մուշտակաւոր ժաքէթներ, մուշտակաւոր ռոթոնտներ, ինչպէս նաև մեծ մթերք օրիորդներու, փոքր աղջիկներու և մանուկներու համար, ամենաընտիր ճաշակով և վայելչութեամբ։

Գիները զարմանալի կերպով աժան են   354

ՃՇՄԱՐԻՏ
ELIXIR TONIQUE ANTIGLAIREUX

ԵՒ ՀԱԿԱՄԱՂՁԱՅԻՆ, ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ԸՍՏ ԴԵՂԱՁԵՒԻՆ **D. GUILLIÉ**
Ի ՁԵՌՆ ՏՈՔԹՈՐ **PAUL GAGE FILS**, ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԴԵՂԱԳՈՐԾԻ
Միակ տէրն այս դեղին, 9, rue de Grenelle — St — Germain, à Paris

Ամեն ժամանակի բժիշկներ յատուկ կը բերեն իրենց յատուկ հիւանդութիւններն որք առաջ [illegible], ամենայն [illegible] անկարողութեանց, այլ հողին, կլիմային եւ բարեխառնութեան [illegible] պատճառաւ։

Ի Թուրքիա, այդ հիւանդութիւններն են գլխաւորապէս փայծաղի, լեարդի եւ աղեաց [illegible] բորբոքական այտուցումներ, ջերմախտներ եւ ժանտատենդք, [illegible] եւ [illegible]։

Այս ծանր հիւանդութիւնք, որոնցմով մանաւանդ նորեկ Եւրոպացիները կը վտանգին՝ մինչեւ [illegible] յաճախ [illegible] եւ այս [illegible] կ'ենթարկէ հիւանդները։

Հիւանդը [illegible] երբ անոր [illegible] յանձնուած [illegible], [illegible] կը գործածէ ու [illegible] գործածութեամբ [illegible]։

Այսմեան [illegible] դարման մը կայ որ [illegible] Ամերիկա, Հնդկաստան եւ Ալժերի, եւ [illegible] մէջ։
Այս քանիկայն դարման՝ սոյն GUILLIÉ ի ՀԱԿԱՄԱՂՁԱՅԻՆ ԶՕՐԱՑՈՒՑԻՉ ԷԼԻՔՍԻՐՆ Է։
Այս ԷԼԻՔՍԻՐ [illegible] ի կիր [illegible] գործածութեան [illegible]։

Գինն ի Փարիզ, շիշը 6 Փր., կէս շիշը 3 Փր. 50
ԿԸ ԳՏՆՈՒԻ ԱՄԵՆ ԴԵՂԱՐԱՆԱՑ ՄԷՋ

ԴԱՐՈՒՍ ՄԵԾ ԳԻՒՏԸ

ԷԼԻՔՍԻՐ ԿՈՏԻՆՕ արագապէս կը բուժէ Երիկամանց, Ողնածուծի հիւանդութիւնները, Ինֆլուէնցան, Անարիւնները, Ծիւրեալները, և այլն. կ'երիտասարդացնէ և կեանքը կ'երկարէ. Իսկապէս վերանորոգիչ տարր մըն է. արտակարգ զօրութեամբ և աննման առատութեամբ նոր արիւն մը կուտայ. Վնասակար հիւթ մը չպարունակելով, ամեն տարիքի մէջ կրնայ գործածուիլ, առանց ոեւէ վտանգի.

Շիշը 20 Փրանք. ի Փարիզ, Սէն Լազար փողոց, Թիւ 7, վարչութեան կեդրոնատեղիէն խնդրել Տքթ. Ժիւլ Լաֆաժի տետրակը, պատկաւոր Փարիզի բժշկական Համալսարանէն. այդ տետրակը պիտի ղրկուի ձրիապէս և առանց ճամբու ծախքի։

Ի Կ. Պոլիս կը վաճառուի Գանզուէ Բրիտանական դեղարանը.

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
[illegible], Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի միջև
ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ ՈՐԴԻՔ ԸՆԿ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալպանօ	2000	Ֆլամինկօ	1600	Բալերմօ	3200
Անճէլօ	3000	Կալիլէօ	5500	Բանաէր	1700
Ապօլլօ	5500	Կիթանօ	2200	Բլաթօ	1500
Արկօ	2300	Կօզօ	1800	Բօլօ	1000
Արիօսթօ	2000	Կրօանօ	2200	Փուրիգօ	2800
Բասանօ	3000	Հիրօ	2000	Րիալթօ	4400
Բօրօտինօ	2200	Հիտալկօ	3600	Րինալտօ	3200
Բրավօ	2000	Հինտու	7000	Րօլլօ	3000
Բըֆֆալօ	8800	Հումպէր	1200	Րօմէօ	3500
Գէյրօ	2600	Իլոսկօ	3000	Րօզարիօ	3500
Գալիբսօ	2500	Ժիւնօ	2300	Սալէրնօ	4000
Գամէօ	2100	Քէլսօ	2000	Սանդիագօ	3200
Գադօ	2000	Քոլոմբօ	4200	Սաֆօ	2000
Գօմօ	2700	Քօմօ	2200	Սիլվիօ	2000
Չիքակօ	5000	Լէօ	2000	Սօրենտօ	4300
Դիլօ	2500	Լէբանթօ	4500	Թ. Ուիլսըն	3000
Դօլլար	3400	Լիվօրնօ	3000	Թասօ	1200
Տիգօ	2500	Մալթա	1500	Թոլիտօ	2800
Տօմինօ	2500	Մարէնկօ	4300	Թօրփետօ	900
Տուրօ	4800	Մարտէլլօ	6500	Ուրպինօ	5000
Տրակօ	2100	Մէլօ	2000	Վօլթուրնօ	5000
Եայնամօ	2800	Մուրինօ	3100	Եէտօ	3600
Էլտօրատօ	3000	Նէրօ	2000	Զէնօ	1000
Էլէքթրօ	3200	Օրլանտօ	3000	Տիֆլիս	200
Էրաթօ	2600	Օթէլլօ	5000	Ջէմօ	200
Ֆալքօն	800	Օպօրտօ	4500	Ջերօ	140
Ֆէտօ	700	Օթթօ	2000	Մօզէլ	120
Եգիպտըն Մոնարք					8000
Բերժըն Մոնարք					8000
Լէգէռ Մոնարք					8100

«Տուրօ» շոգենաւը, նաւապետ Մարշըլ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն աստ հասաւ։

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն կ'ընծայուի

Դիմել առ Ֆ. ՀԻԼՏ ԵՒ ՌԻՍՕ
Գործակալք
Թիւ 17-18, Բիւյիւք Միւմէթ խան, Ղալաթիա
293

ՄՈՍ
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
Լիվէրբուլի և Միջերկրականի միջև բանող շոգենաւք

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Քանոբուս	4200	Սֆինքս	3000
Ֆէրօս	4000	Օսայրիս	3000
Օսմանլի	4000	Նէֆթիս	3000
Սեսոստրիս	3250	Բէլօս	3000
Թիպս	3250	Լօթիւս	800
Մանֆալութ	3250	Օլինթոս	800
Մարեոթիս	3250	Ռէսս	700

Դիմել առ Ճ. Վ. ՎԻԹՕԼ և Ընկ.
Ուիթոլ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և Ընկ.
292   31, Ճէյմս Սդրիդ Լիվրբուլ

COMP. RUSSE
DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Բշ. 1/13 Օտեսայի սուրհանդակ, ժամ 2ին յետ միջօրէի։
Գշ. 2/14 Ալէքսանդրիոյ ուղղակի սուրհանդակ, ժամ 5ին յետ միջօրէի. Պիրէոսի ճամբով,
Դշ. 3/15 Սեվաստոպոլի սուրհանդակ, առաւօտեան ժամ 10ին։
Դշ. 3/15 Սուրհանդակ գծի փոքր Ասիոյ նաւահանգիստներ մինչեւ Պաթում առաւօտեան ժամ 11ին։
Եշ. 4/16 Օտեսայի սուրհանդակ, ժամ 2ին յետ միջօրէի։

Ազդ — Մարտ 2/14, Երեքշաբթի օրը Կ. Պոլսէն գծի Սուրիոյ նաւահանգիստները մեկնող [illegible] պիտի հանդիպին Թրիբոլի Պէյրութ, Եաֆա, և Փոր-Սայիտ գացող շոգենաւն։
12

ՔԻՒՆԱՐՏ (CUNARD)
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ
Որք ամիսը երկու անգամ կը բանին Լիվէրբուլի և Արեւելից միջև

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ումբրիա	7718	Գաթալոնիա	4845
Էթրուրիա	7718	Պոթնիա	4531
Սէրվիա	7391	Սամարիա	3574
Աուրանիա	7268	Մարաթոն	2408
Պավոնիա	5587	Ատլաս	2393
Սեֆալոնիա	5517	Սարակոսա	2166
Կալլիա	4809	Թարիֆա	2246
Սքիթիա	4557	Պալմիրա	2144
Ալեբբօ	2143	Թրինիտատ	899
Բէտավր	1876	Մորոքքօ	1855
Շէրպուրկ	1614		

«Շէրպուրկ» շոգենաւը, նաւապետ Բինկ, Լիվրբուլէն հոս կը հասնի դէպ ի ամսոյս 17։

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՈԼԻ գործակալ
Thomas C. Joly
Ալիքսիրտօ խան, Թիւ 401
17   Ղալաթիա

Արտօնատէր   Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ
ՍՏԵՓԱՆԱՔԻ Կ. ԲԵԶՃԱՃԵԱՆԻ ԵՒ ԸՆԿ.
Ղալաթիա, Մուրէ խան, Վոյվոտա փողոց Թիւ 2

Մեր դրամատունը կ'ընդունի առեւտրական կամ սեղանաւորական ամեն ձեռնարկ ի մայրաքաղաք եւ օտար երկիրներ, յոյժ նպաստաւոր պայմաններով բաժնեթուղթի վրայ փոխատուութիւնք գանձմունք ատ և յօտար երկիրս, վճարում տոկոսի կտրոններու եւ պանքտոմներու, ի հրամանի տոմսեր կը յանձնէ մեծ և փոքր Յունաստանի, Իտալիոյ եւ Թուրքիոյ վրայ։ Եւրոպական տէրութիւններէն երաշխաւորեալ վիճակահանութիւններու պարտաթուղթեր թէ կանխիկ թէ ամսական 20էն 100 ղրշ. վճարումներով եւ ամեն դիւրութիւնք յաճախ բուղայ վիճակահանութեանց եւ շահերու գանձման քոնթրոլին։ Ի ստորեւ նշանակեալ պարտաթուղթերէն ամեն գնող առաջին վճարումէն տէր կ'ըլլայ պարտաթուղթին՝ պաշտօնագրով մը որուն կը միանայ պարտաթուղթին թիւը կրող նամակ մը և այդ թուականէն իրաւունք կունենայ ամեն վիճակահանութեան, և թիւն ելնելուն պէս իրաւունք ունի իր շահած գումարին ամբողջական վճարման։ Գնուած բաժնեթուղթին տոկոսները գնողին կը վերաբերին առաջին վճարումէն իսկ։ Աւելորդ է պարզել բոլոր առաւելութիւնն որ յառաջ կուգայ պարտաթուղթեր գնելու այս միջոցէն այն անձանց համար որք ամիսը փոքր դրամներ ունին տրամադրելի։ Եւ որք օգտակարապէս և երաշխաւորութեամբ կարող են ի կիր առնուլ իրենց փոքր խնայողութիւնները՝ յոյս ունենալով հարստութիւն չինել առանց զոհողութեան։ Միակ միջոց կարենալով ամիսը 20էն 100 գրուշ տրամադրելի ընել պարտաթուղթերու գնման համար, առանց վնասու, նոյն իսկ եթէ բախտը նպաստաւոր չըլլայ ժամանակէ մը ետք կը տիրացուի տոկոս բերող պարտաթուղթի մը, 200էն 500 Փր. դրամագլխոյ մը։

ՊԱՐՏԱԹՈՒՂԹԸ	Տարեկան վիճակահանութեանց թիւը	Մեծ թիւերուն գումարը		Քուբոնին տարեկան վճարումը	387
Յունաստանի Ազգ. Պանքան 4 %	3	Թիւ 27,	Փր. 300,000	Փր. 16	Ղրշ. 100
Քրէտիթ Ֆոնսիէ տը Ֆրանս 3 %	6	,, 594,	,, 1,060,000	,, 15	,, 100
Անփռէօն քոմիւնալ փարիզի 3 %	4	,, 352,	,, 1,500,000	,, 12	,, 100
Քրէտիթ Ֆոնսիէ եգիպտական 3 %	12	,, 312,	,, 1,500,000	,, 7.50	,, 50
Քրէտիթ Ֆոնսիէ տը Ֆրանս անտոկոս	2	,, 444,	,, 314,000	,, 7.5	,, 20
Անփռէօն Քոմիւնալ Պրուքսէլ քաղաքին	6	,, 141,	,, 295,000	,, 2.50	,, 20
Սամ. պարտաթուղթ անտոկոս	6	,, 300,	,, 3,600,000	,, ...	,, 20

ԴԵՂ. ՋԵՐՄԻ ԵՒ ՏԵՆԴԻՑ

Տօքթօր Ալյէրի ջերմային հիւանդութեան, այս դեղն՝ որ անխառն բաղադրութիւն մ'է [illegible], է գաանհամ և ազդու կոտրելու ամէն տեսակ Ֆիզիքական խանգարմանց, որ յառաջ կուգան ճահճախառն վայրերու ջերմոտ կլիմայէն և ապականեալ օդերէն, որուն օգտակարութիւնն և ազդեցութիւնն ստոյգ յայտնութիւնն երաշխաւորեալ է նորա անհամար արդեանց ստոյգ փորձովն ամեն։ Այս Ֆիզիքական խանգարումներ յառաջ կուգան օդին մէջ լողացող թունաւոր անտեսանելի նիւթոց միջոցաւ, որք թոքերէն անցնելով կը մտնեն արեան մէջ, կը խանգարեն [illegible] յառաջ կը բերեն տեսակ տեսակ ջերմեր և [illegible], և արեան թունաւորումն. որոց առ անուններ՝ [illegible] ջերմ և տաքութ., Թաքուն ջերմ, դարբերական ջերմ, ընդհատեալ ջերմ, մաղձային տենդ և հրատապ տենդեր։

Թունաւորեալ օդերէ պատճառեալ հիւանդութիւնք կը պատահին այն տեղեր ուր մթնոլորտն ապականեալ է, թունաւորեալ է ճահիճներէ կամ ճահճախառնաբերեալ վայրերէ [illegible] նիւթեր կամ բաց աղբանոցներէ և ականներու ծակերէն ելած թունաւոր կազերով, զորս մարդիկ կը ծծեն շնչառութեամբ։

Ալյէրի ջերմի ու տենդից դեղը կը ընէ այս թունաւոր նիւթոց [illegible] ազդեցութիւնը, դուրս կը հանէ զայն մարմնոյն միջէն, որով [illegible] անվտանգ և անվնաս է և օգտակար ստոյգ, միայն թէ որոշուած հրահանգի համեմատ գործածուի։ Կը ծախուի [illegible] և [illegible] Ամերիկեան վաճառատան մէջ ի Ղալաթիա. Կ. Պոլիս.

350

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻՅԷ
ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿԸ
1893 Փետրուար 16էն սկսեալ մինչև Մարտ 7

Բողազի [illegible] օրերէն) Եւրոպական եզերքէն Կամուրջ ելնող շոգենաւաց երթեւեկութիւնք

Ժ. Վ.

1 10 Ենիմ. Մեզար. Պէյք. Թարապ. Ենիք. Ստէն. Ռ. Հիսար (Ռ. Հիսարի շոգ. հոն պիտի հաղորդակցի) 37
2 45 Ր. և Ա. Գավաք Ենիմ. Մեզարբ. Պէյք. Թարապ. Պէյքօզ և անկից Անատոլու եզերքներէն մինչեւ Գանտիլլի և Օրթաք. պիտի հանդիպի. (Գանտիլլիի շոգ. հոն պիտի հաղորդակցի). Ուրբաթները Օրթաք. է զատ Վանիք. Չենկ. Պէյլ. Գուզկ. Պէշիկթաշ. 19
2 20 Ենիմ. Մեզար. Պէյիւք. Թարապիա Ենիք. (Ենիք. շոգ. ին կը հաղորդակցի) 39
2 50 Ենիք. Ստէն. Միրկ. Պալթ. Ռ. Հիսար. Պէպէք Արնաւ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկթաշ 28
3 20 Ենիմահալլէէն Մեզար. Պէյիւքտ. Թարապիա Ենիք. Ստէն. Միրկ. Պալթ. Ռ. Հիսար. [Ռ. Հիսարի շոգ. ին կը հաղորդակցի. ուրբաթ օրերը Պէպէք Արնաւ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիկթաշ] 38
4 15 Ենիմ. Մեզար. Թարապ. Ենիք. Միրկ. Ռ. Հիսար. Պէպէք. Պէշիկ. ուրբաթ օրերը Արնաւ. Գուր. Օրթ. Պէշիկ. 13
5 45 Ենիմ. Մեզար. Պէյիւք. Թարապ. Պէյքօզ Ենիք. Ստէն. Գանտ. Պալթ. Ռ. Հիսար Պէպէք Արնաւ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկ. 42
7 — Ենիմ. Մեզար. Պէյիւքտ. Թարապ. Պէյքօզ Ենիք. Միրկ. Գանտ. Ռ. Ա. Հիսար Գանտ. Արնաւ. Չենկէլք. Պէյլէր. Օրթաք. Գուզ. Պէշիկ. Իւսկ. 22
8 — Ա. Կր. Գավաք Ենիմ. Մեզար. Պէյք. Թարապ. Ենիք. Ստէն. Միրկ. Ռ. Հիսար Պէպէք Արնաւ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկ. 19
10 15 Ա. Գավ. Պէյ. Թարապ. Ենիք. Միրկ. Ռ. Հիսար Արնաւ. Օրթաք. Պէշ. 33

Ենիքէօյէն Կամուրջ ելնող շոգենաւ
1 45 Ենիք. Ստէնեա Միրկ. Պալթ. Ռ. Հիսար Պէպէք Արնաւ. Գուրչ. Օրթաք. Պէշիկ. 32

Պէպէքէն Կամուրջ ելնող շոգենաւ
1 15 Պէպէք Արնաւ. Գուրչ. Օրթաք. Պէշիկ. 34
2 15 Պէպէք Արնաւ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկ. 32
2 40 Ռ. Հիսար Պէպէք Արնաւ. Գուրչ. Օրթ. Պէշիկթաշ 2[illegible]
2 30 Օրթաք. էն ուղղ. կամուրջ [բացի ուր. է] 23
3 15 Պէպէք Արնաւ. Գուր. Օրթ. Պէշիկ. 28
3 45 Պէպէք Արնաւ. Գուրչ. Օրթ. Պէշիկ. 37
4 25 Օրթաք. էն ուղղ. կամուրջ. բացի ուր. է 19
4 20 Ռ. Հիսար Պէպէք Արնաւ. Գուր. Օրթ. Պէշիկ. Գապաթ. բացի ուրբաթէ 32
5 — Պէպէք Արնաւ. Գուր. Օրթ. Պէշիկ. բացի ուրբաթ օրերէ 34
5 45 Պէպէք. Արնաւ. Գուրչ. Օրթաք. Պէշիկ. 37
10 15 Պէպէքէն ուղղակի կամուրջ ուրբաթները 20 վայրկեան առաջ 38

Անատոլու եզերքէն Կամուրջ ելնող շոգենաւ
1 10 Վանիք. Չենկէլ. Պէյլ. Գուզկ. 33
1 15 Պէյքօզ Բաշլ. Չուբ. Գանտ. Ա. Հիսար Գանտ. Օրթաք. (Գանտ. պիտի հաղորդ.) (Ուրբաթները բացի Օրթաք. էն Վանիք. Չենկ. Պէյլ. Գուզկ.) 21
2 20 Պէշիկ. Գանտ. Վանիք. Չենկէլ. Պէյլէր. Գուզ. Պէշիկ. [բացի ուրբաթէ] 42
2 15 Պէյքօզ Բաշլ. Ենիք. Գանտ. Պալթ. Ռ. Ա. Հիսար Գանտ. Արնաւ. Չենկ. Պէյլ. Օրթ. Գուզ. Իւսկ. Պէշիկ. Գապ. 25
3 20 Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Չենկ. Պէյլէր. Գուզկ. Պէշիկ. 34
3 30 Պէյքօզ Բ. Պաշճէ. Չուբուգ. Գանտ. Ա. Հիսար Գանտիլլ. Օրթաք. [Գանտիլլիի շոգ. ին կը հաղորդակցի. ուրբաթները բացի Օրթ. է Վանիք. Չենկէլ. Գուզկ.] Պէշիկ. 19
4 25 Գանտ. Վանիք. Չենկէլ. Պէյլէրպէյ Գուզկ. Իւսկ. բաց ի ուրբաթ 39
4 45 Պէյքօզ Բաշլ. Չուբ. Գանտիլլի Ա. Հիսար Գանտ. Պէշիկ. (Գանտիլլիի շոգենաւին կը հաղորդակցի. Ուրբաթները Վանիք. Չենկ. Պէյլ. Գուզկ. պիտի հանդիպի) 23
5 25 Գանտ. Վան. Չենկ. Պէյլ. Գուզ. Պէշիկ. [բացի ուրբաթէ] 28
7 — Միրկ. Ր. Ա. Հիսար Գանտ. Արնաւ. Չենկ. Պէյլ. Օրթ. Գուզկ. Պէշիկ. Իւսկ. Հինգշ. օրերը Օրթ. և Պէշ. չհանդիպիր] 25
9 — Պէյք. Թարապ. Պէյք. Ենիք. Չուբուգ. Գանտիլլի Ա. Հիսար Գանտիլ. Վանիք. Չենկ. Պէյլ. Գուզկ. Իւսկ. 32
10 10 Պէյքօզ. Գանտ. Ա. Հիսար Չենկ. Պէյլ. Պէշիկ. Իւսկ. [բացի ուր. է] 34
10 15 Գանտիլլիէն ուղղ. կամուրջ. 23
11 — Գուզկունճ. էն ուղ. կամուրջ. (բացի ուր.) 38
11 — Չենկէլք. էն ուղղակի կամուրջ բաց ի ուրբաթ օրերէ 22
11 55 Գուզկ. Իւսկ. բացի ուր. է 11

(Բողազի [illegible] օրերէն) Կամուրջէն Եւրոպական եզերք երթեւեկող շոգենաւաց ժամերը
2 30 Պէշիկ. Օրթ. Արնաւ. Ր. Հիսար Միրկ. Ենիք. Թարապ. Պէյք. Ա. Գավաք. 23
3 10 Պէշիկ. Օրթաք. Գուրչ. Արնաւ. Պէպէք Ր. Հիսար բացի ուրբ. է 32
4 10 Գապաթ. Իւսկ. Պէշիկ. Գուզկ. Օրթաք. Չենկէլ. Պէյլ. Արնաւ. Գանտիլ. Ա. և Ր. Հիսար Գանտ. Միրկ. Ենիք. Չուբ. Պէյք. Թարապ. Պէյ. Մեզար. Ենիմ. 22
4 — Պէշիկ. Օրթ. Գուրչ. Արնաւ. Պէպէք Ր. Հիսար Պալթ. Ստէն. Ենիք. Թարապ. Պէյիւքտ. Մեզարբ. Ենիմահ. 42
5 15 Իւսկ. Պէշիկ. Գուզկ. Օրթաք. Պէյլ. Չենկ. Արնաւ. Պէպէք Գանտ. Ա. և Ր. Հիսար Գանտ. Միրկ. 25
5 — Գապաթ. Պէշիկ. Օրթաք. Գուրուչ. Արնաւ. Պէպէք. Ր. Հիսար Միրկ. Ենիք. Պէյք. Թարապ. Պէյիւքտ. Մեզար. Գավաքներ 19
7 — Պէշիկ. Իւսկ. Գուզկ. Պէյլ. Չենկ. Արնաւ. Գանտ. Ր. Հիսար Պալթ. Գանտ. Ենիք. Թարապ. Պէյք. 32
8 30 Պէշիկ. Օրթ. Արնաւ. Պէպ. Ր. Հիսար Միրկ. Ենիք. Թարապ. Պէյ. Մեզար. Ա. Գավաք. 33
9 45 Պէշիկ. Օրթաք. Գուրչ. Արնաւ. Պէպէք, Պէպէքէն Ենիմ. գացող շոգ. ին հոս կը հաղորդակցի, ուրբաթները 20 վայրկեան առաջ պիտի մեկնի։ 38
10 5 Պէշիկ. Պէպէք Ր. Հիսար Պալթ. Միրկ. Ստէն. Ենիք. Թարապ. Պէյք. Մեզար. Ենիմ. (ուրբաթները 10 վայրկեան կանուխ) Օրթաք. Գուրչ. Արնաւ. 39
10 45 Ր. Հիսար Պալթ. Միրկ. Ստէն. Ենիք. Թարապ. Պէյիւքտէրէ Մեզար. Ենիմ. (ուրբաթները չ'ելլեր) 19
11 20 Ենիք. Թարապ. Պէյ. Մեզար. Ենիմ. 39
11 35 Պէպէք Ր. Հիսար Պալթ. Միրկ. Ստէն. Ենիք. 28

Կամուրջէն Անատոլուի եզերք երթեւեկող շոգենաւաց ժամերը
3 10 Կամուրջէն ուղղ. Պէպէք բացի ուր. է 37
4 25 Ուղղ. Պէպէք բացի ուրբաթէ 31
5 10 Ուղղ. Պէպէք, ուրբաթները ժամ 5ին Պէշիկ. Օրթ. Գուրչ. Արնաւ. Պէպէք 37
10 35 Պէշիկ. Օրթ. Գուրուչ. Արնաւ. Պէպէք Գանտ. Ա. և Ր. Հիսար Գանտիլ. Միրկ. Ենիք. Բ. Պաշճ. Պէյք. բացի ուր. է 25
11 15 Գապ. Պէշիկ. Օրթ. Գուր. Արնաւ. Պէպէք Ր. Հիսար Պալթ. Ենիք. 32
11 45 Պէշիկ. Օրթ. Գուրուչ. Արնաւ. Պէպէք 22
12 15 Պէշիկ. Օրթ. Գուր. Արնաւ. 33
Այս շոգ. օրը գէշ եղած ժամանակ մինչեւ Գուրչ. պիտի երթայ։

Կամուրջէն Անատոլու եզերք երթեւեկող շոգենաւաց ժամերը
2 40 Ուղղ. Ա. Հիսար. 34
3 15 Իւսկ. Գուզ. Պէյլ. Չենկէլ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար Գանտիլ. Չուբուգ. Բ. Պաշճէ, Պէյքօզ 23
3 45 Կամուրջէն չհասնելով Գանտ. բացի ուր. է 39
4 45 Ուղղակի Գանտ. բացի ուր. է 32
8 45 Իւսկ. Գուզկ. Պէյլ. Չենկ. Գանտ. Ա. Հիսար Գանտիլ. Բ. Պաշճէ Պէյքօզ բացի ուրբաթէ 34
9 30 Պէշիկ. Գուզկ. Պէյլէր. Չենկէլ. Վանիք. Գանտ. 28
10 20 Պէշիկ. Գանտ. Ա. Հիսար Գանտիլ. Չուբուգ. Բաշլ. Պէյք. Մեզարբ. Ր. Ա. Գավաքներ. 37
10 30 Պէշիկ. Պէյլէր. Չենկ. ուր. օրերը Իւսկ. Գուզկ. Արն. Գանտ. Ր. և Ա. Հիսար Միրկ. Ենիք. Պէյիւք. 23
10 40 Իւսկ. Գուզ. (բացի ուրբաթէ) 28
11 — Պէշիկ. Գուզկ. Պէյլ. Չենկէլքէօյ Վանիք Գանտ. Պէշիկ. (ի Գանտիլլի [illegible] հաղորդակցի ուրիշ շոգենաւի հետ (Ուրբ. օրերը Իւսկ. պիտի հանդիպի)) 40
11 23 Գանտիլ. Ա. Հիսար Գանտիլ. Բաշլ. Պէյքօզ (ուրբթ. Գուզկ.) 23
11 35 Իւսկ. Գուզ. 11
11 45 Գուզ. Գուզ. Պէյլ. Չենկ. Վանիք. Գանտ. Այս շոգ. օրը գէշ եղած ատեն մինչեւ Վանիք. պիտի երթայ։ 34

ԻՍԿԻՒՏԱՐ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

Իսկիւտարէն Կամուրջ		Կամուրջէն Իսկիւտար	
— —		— —	
— —		— —	
— —	7 5	— —	7 10
— —	8 Պէշիկ.	1 45 Պէշիկ.	8 15 Պէշիկ.
1 30	8 20 Վ. [illegible]	3 —	9 5
2 30 Պէշիկ.	8 50 Պէշիկ.	— —	9 50
3 —	9 30	3 15 Վ. [illegible]	10 15 Պէշիկ.
3 30	10 — Ֆէրդ.	3 20 Պէշիկ.	10 30 Ֆէրդ.
3 45 Ֆէրդ.	10 15 Պէշիկ.	3 50	10 40 Գզկ.
4 10	10 40	4 45 Պէշիկ.	11 —
4 40	11 — Գուզկ.	4 30 Ֆէրդօթ.	11 30 Ֆէրդ.
5 — Վ. [illegible]	11 — Ֆէրդ.	5 15 Վ. [illegible]	11 35 Գզկ. *
5 30 Ֆէրդ.	11 20	5 45 Պէշիկ.	11 50
6 —		6 15 Ֆէրդ.	— —
6 30 Պէշիկ.	12 5	6 25 Պէշիկ.	12 10

ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐ

Իսկիւտարէն Կամուրջ		Կամուրջէն Իսկիւտար	
— —		— —	6 25 Պէշիկ.
— —	7 — Պէշիկ.	— —	7 10
— —	8 — Պէշիկ.	— —	8 20 Պէշիկ.
— —	8 20 Վ. [illegible]		9 5
2 —	9 — Պէշիկ.	2 15 Պէշիկ.	9 45
2 40 Պէշիկ.	9 30	2 45	
3 20	10 — Ֆէրդ.	3 25	10 15
3 45 Ֆէրդօթ.	10 15 Պէշիկ.	3 15 Վ. [illegible]	10 30 Ֆէրդ.
4 —	10 40	4 30 Ֆէրդօթ.	10 40
4 40	11 Ֆէրդ.	4 40 Պէշիկ.	11 30 Ֆէրդ.
5 30 Ֆէրդօթ.	11 10	5 15 Վ. [illegible]	11 20
5 15	11 45	5 30 Պէշիկ.	11 50
6 —	12 5	6 15 Ֆէրդ.	12 10

* Այս երթեւեկութիւն ուրբաթ [illegible] Տօն օրերը տեղի չունենար։

ՀԱՐԷՄ ԻՍԿԷԼԷՍԻ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

3 — Հարէմէն Սալաճագ (բացի կիրակէ) ուր. 3.30
4.30 » » (բացի ուր. է)
10 40 » » (բացի ուր. և կիր. օրէ)
11 25 » » (ուր. և կիր. ժ. 10 45ին)
2 30 կամուրջէն Հարէմ Սալաճագ (ուրբաթները 5 15ին բացի կիրակի օրերէ
4 — կամուրջէն Հարէմ Սալաճագ բացի ուրբաթէ
10 10 կամուրջէն Հարէմ անոր Սալաճագ (բացի ուրբաթ և կիրակի օրերէ)
11 10 կամուրջէն Հարէմ անոր Սալաճագ (կիրա. և ուրբաթ օրերը ժ. 10 30ին)։

ԻՍԿԻՒՏԱՐ ՍԻՐՔԷՃԻ ԻՍԿԷԼԷՍԻ ԵՒ ԳԱՊԱԹԱՇԻ ՄԻՋԵՒ ԿԱՌԱԲԱՐՁ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

3 45 Իսկիւտարէն Գապաթաշ Սիրքէճի
5 30 Իսկիւտարէն Սիրքէճի
10 — Իսկիւտարէն Սիրքէճի
11 — Իսկիւտարէն Սիրքէճի
4 30 Սիրքէճիէն Իսկիւտար
6 15 Սիրքէճիէն Գապաթաշ Իսկիւտար
10 30 Սիրքէճիէն Իսկիւտար
11 30 Սիրքէճիէն Գապաթաշ Իսկիւտար

Ծան. — Օդը մրրկոտ եղած ատեն, շոգեն[աւերը] իրենց նշանակուած տեղը պիտի [illegible]